

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

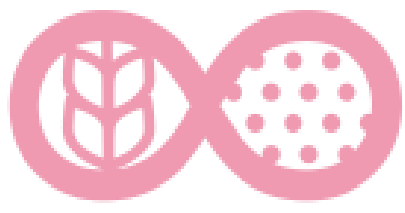
Cap a la transformació del sistema alimentari

Document marc

Gener 2022

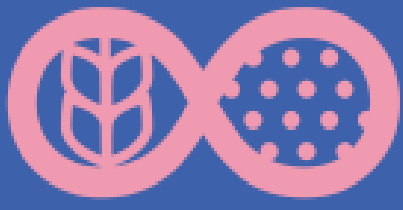
Comissionat d'Economia Social i Solidària,
Desenvolupament Local i Política Alimentària

Oficina de Coordinació del Projecte Barcelona Capital
Mundial de l'Alimentació Sostenible

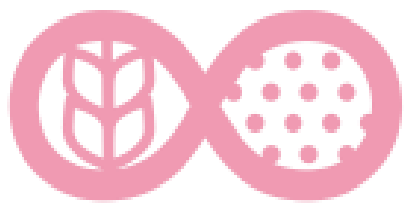
Índex

<u>Introducció</u>	3
<u>Antecedents</u>	5
▪ <u>Compromisos institucionals i estratègies vinculants</u>	6
▪ <u>Actuacions impulsades per l'Ajuntament de Barcelona</u>	8
<u>Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030</u>	10
▪ <u>Enfocament del procés de definició de l'Estratègia:</u>	11
▪ <u>Quins són els objectius del procés de definició de l'Estratègia?</u>	11
▪ <u>Què és l'alimentació sostenible?</u>	12
▪ <u>Quins són els eixos de treball i els instruments del procés d'elaboració de l'estratègia?</u>	13
▪ <u>Quins resultats volem assolir amb el procés?</u>	16
▪ <u>Marc metodològic:</u>	17
▪ <u>Quins espais de participació existeixen?</u>	17
▪ <u>Qui forma part de cada espai?</u>	20
▪ <u>Quines actuacions es realitzaran i en quines dates?</u>	24
<u>Diagnosi del sistema alimentari</u>	26
▪ <u>Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”</u>	27
▪ <u>Resum d'altres diagnosis i documents d'interès</u>	34
<u>Annex: Documentació de referència</u>	39

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Introducció

Introducció

Què és una estratègia alimentària i per a què serveix?

Una estratègia alimentària és una eina que defineix la visió, els objectius i les grans propostes i projectes que han de guiar la transformació del sistema alimentari d'un territori determinat en el futur més immediat i en el llarg termini.

La definició d'una estratègia alimentària contribueix a assolir els següents objectius:

- Posar en comú les experiències i posicionaments dels diversos agents que conformen el sistema alimentari.
- Generar un espai d'aprenentatge que ofereixi l'oportunitat de participació a grups socials i demandes que no estan sent cobertes per part del sistema alimentari.
- Determinar una visió compartida, transparent i integradora entre aquests agents.
- Concretar uns objectius comuns, dels quals es derivin una sèrie de grans propostes i projectes a dur a terme col·lectivament en els propers anys en l'àmbit de l'alimentació.
- Articular les accions dels diversos agents, generant sinergies i posant recursos i esforços en comú per abordar els grans reptes del sistema alimentari d'un territori definit, com la ciutat de Barcelona.

Que hi trobareu en aquest document?

El present document té l'objectiu de reflectir els elements clau del procés de definició de l'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030: Cap a la transformació del sistema alimentari.

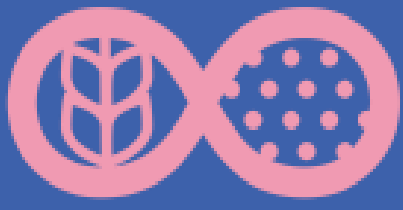
El document es dirigeix a totes les persones i organitzacions implicades durant el procés i pretén facilitar la seva participació i implicació en el mateix.

Així, es recullen els antecedents, l'enfocament, el marc metodològic i el calendari del procés i la diagnosi del sistema alimentari.

Aquest document ha estat elaborat per l'Equip tècnic i la secretaria tècnica del procés en col·laboració amb el Grup Tècnic.

Qui impulsa l'estratègia?

El procés de definició de L'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 és impulsat pel [Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona](#) en col·laboració amb el [Pla Estratègic Metropolità de Barcelona](#) (PEMB) i s'emmarca en el projecte [Barcelona Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible 2021](#),

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Antecedents

Antecedents

Compromisos institucionals i estratègies vinculants

L'alimentació és un procés biològic i socio-cultural bàsic, transversal a tots els àmbits de la vida social i política. A més d'una necessitat biològica i un dret fonamental, representa una font de gaudi i plaer i és motiu de celebracions ritualitzades i de trobades quotidianes a totes les cultures. A més, és un element que apuntala i reproduïx desigualtats socials i mediambientals, locals i globals. Per tot això, i com també ho han demostrat diversos episodis històrics, **l'alimentació concentra un gran potencial per catalitzar profundes transformacions socials**. En aquest context, la ciutat de Barcelona ha signat diferents compromisos:

L'octubre de 2015, Barcelona s'uneix a més d'un centenar de ciutats d'arreu del món per signar el [Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà](#), i es compromet així a desenvolupar sistemes agroalimentaris sostenibles, inclusivament, resilents, segurs i diversos.

L'any 2016 l'Ajuntament es dota de la seva primera [Estratègia d'impuls de la política alimentària 2016-2019](#), recollint experiències del procés [Llaurant Barcelona](#).

En paral·lel, junt a més de 100 entitats i municipis de la Regió Metropolitana, Barcelona, va participar en un procés d'elaboració d'una [Carta Alimentària de la Regió Metropolitana](#) impulsat pel Pla Estratègic Metropolità de Barcelona que durant dos anys va establir un marc de treball comú per facilitar espais de participació, acció i estratègia pel desenvolupament de polítiques alimentàries en clau de regió metropolitana amb la implicació de tots els agents de l'anomenada quintuple hèlix (les administracions públiques, el sector privat, el món acadèmic i de la recerca, la ciutadania i les seves organitzacions i els mitjans de comunicació). L'objectiu de l'elaboració d'aquesta carta és el d'afavorir el consens i acompanyar la transició vers un sistema alimentari més just, sostenible i saludable en tot el sistema alimentari amb l'elaboració d'un relat i un full de ruta que interpel·li de manera directa les estructures, els mecanismes i les pràctiques alimentàries.

L'any 2018, l'Ajuntament es proposa aglutinar les accions que du a terme al voltant del repte del canvi climàtic en un únic pla que integri totes les línies de treball: el [Pla Clima 2018-2030](#). Aquest Pla parteix d'experiències com el [Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat 2012-2022](#) o el [Compromís de Barcelona pel Clima](#) i concreta els compromisos internacionals signats per l'Ajuntament mitjançant 4 grans àmbits d'actuació: mitigació, adaptació i resiliència, justícia climàtica i impuls a l'acció ciutadana. L'alimentació és un dels elements clau d'aquest Pla, concretament a la línia 13 (Consum responsable) i a la línia 15 (Sobirania alimentària).

L'abril de 2019 es publica [l'Estratègia d'Agricultura Urbana a la ciutat de Barcelona 2019-2030](#), un instrument que planifica actuacions per aconseguir millorar i augmentar la superfície agrícola a la ciutat amb un model agroecològic. Segons aquesta estratègia, la visió en un termini de 10 anys és la d'una ciutat ecològica, sana i resilient, i amb una ciutadania implicada en la gestió dels horts i en la promoció de l'agroecologia i la sobirania alimentària.

Antecedents

Compromisos institucionals i estratègies vinculants

En els [Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030](#) l'alimentació és protagonista d'alguns objectius específics i interpel·la de manera transversal a d'altres objectius referents com, per exemple, a la crisi climàtica, la salut o les desigualtats socials. L'horitzó 2030 permet mobilitzar compromisos i insta a actuar de manera urgent i coordinada per a preservar la vida. En aquest marc, el gener de 2020 s'aprova la mesura de govern [l'Estratègia d'impuls de l'Agenda 2030 a la ciutat de Barcelona](#), la qual se situa al centre de les polítiques municipals per garantir que s'assoleixin els Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030.

Addicionalment, l'alimentació sostenible i l'agroecologia són elements transversals que representen palanques clau per al desenvolupament d'altres estratègies de ciutat, com és el cas de [l'Estratègia de l'Economia Social i Solidària a Barcelona 2030](#).

Durant el 2021, Barcelona ha esdevingut la [Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible](#) gràcies al nomenament que es va fer en el marc de la trobada que les ciutats signants del Pacte de Milà van fer al setembre de 2019 a la ciutat de Montpellier. En el marc d'aquesta iniciativa, Barcelona ha realitzat les següents actuacions:

- Ha acollit la Cimera Global de Ciutats del Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà, en la qual hi van participar 700 persones de més de 200 ciutats.
- Ha organitzat i reorientat centenars d'activitats durant tot l'any per dotar de contingut aquesta Capitalitat.
- Ha desplegat al voltant de 80 activitats i projectes a curt termini per a situar a Barcelona entre les ciutats referents en aquest àmbit i donar resposta a l'Emergència Climàtica.
- Ha iniciat el procés de definició de l'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030: Cap a la transformació del sistema alimentari, la qual inclou l'activació d'un Consell Alimentari en el marc de l'Agenda 2030.

La Capital de l'Alimentació Sostenible va molt més enllà de la ciutat de Barcelona i té un fort component metropolità. En primer lloc, perquè Barcelona com a ciutat és un nucli de consum però no produeix: cal una reconexió amb productors i productores, amb els nuclis no urbans i especialment de l'àrea i la regió metropolitana on es conreen, creixen i manufacturen els aliments.

La Capital de l'Alimentació Sostenible és una oportunitat per generar vincles entre ciutat-camp i regenerar el respecte i la cura cap a l'origen dels aliments i a qui els produeix.

El detall de tots els projectes i les iniciatives que s'emmarquen en aquest projecte es reflecteixen a la [Mesura de govern per a una alimentació sostenible 2020-2021](#).

Antecedents

Actuacions impulsades per l'Ajuntament de Barcelona

Durant el mandat 2020-2023 el govern municipal va decidir fer un aposta per incloure la transició alimentària cap un sistema alimentari més just, sostenible i saludable com una aspecte rellevant de la seva acció de govern. L'Informe [L'alimentació sostenible: Manual per a ciutats](#), publicat el 2020, proposa de manera transversal accions concretes per a promoure la transformació del sistema alimentari a la ciutat.

Malgrat la manca de competències dels ajuntaments urbans en aquest àmbit i la també l'absència de precedents històrics recents, és necessari que les ciutats s'impliquin activament en impulsar polítiques alimentàries transformadores perquè consumeixen gran part dels aliments produïts al món, són els centres principals de consum i comercialització i també són agents claus en la generació de discursos i canvi cultural.

A continuació trobareu un llistat d'algunes de les actuacions més rellevants que estan sent impulsades per l'Ajuntament de Barcelona en l'àmbit de l'alimentació sostenible:

Governança: col·laboracions amb agents rellevants en l'àmbit institucional -el del sector públic i empresarial i l'associatiu-, participació a xarxes de ciutats que promouen l'alimentació sostenible, impuls de subvencions adreçades a la transformació del sistema alimentari (1,1 milions d'euros a 70 projectes), creació de l'espai participatiu [Agròpolis](#) i impuls del procés de definició de Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030: Cap a la transformació del sistema alimentari.

Dietes sostenibles i saludables: creació de la instrucció de compra pública alimentària, impuls del projecte [Menjadors escolars més sans i sostenibles](#) (un total de 40 escoles de la ciutat reequilibrant menús i fent del menjador un espai d'aprenentatge) i de projectes educatius, desenvolupament del projecte [Ara, aquí les escoles](#) (participació de 70 escoles en l'organització d'activitats i incorporant al projecte pedagògic l'alimentació sostenible) i de la [Setmana Ciutadana de l'Alimentació Sostenible](#) (amb 150 activitats i 100.000 participants), foment d'un canvi cultural amb esdeveniments sobre alimentació sostenible i impuls del projecte [Menú de les Estacions](#).

Equitat social i econòmica: creació del [Projecte Alimenta](#) (que neix per a garantir el dret a l'alimentació de forma inclusiva i digna) i impuls de projectes dins del Pla de Barris (una iniciativa municipal amb una durada de quatre anys i amb l'objectiu de fomentar la transversalitat de les polítiques i accions municipals, també les alimentàries).

Agricultura urbana: desenvolupament de [l'Estratègia d'Agricultura Urbana a la ciutat de Barcelona 2019-2030](#), suport a l'impuls de la iniciativa AgroVallbona i de l'espai [Can Calopa](#) dins del Parc Natural de Collserola (gestionat per la Cooperativa [L'Olivera](#)) i co-creació de diferents horts urbans i comunitaris.

Antecedents

Actuacions impulsades per l'Ajuntament de Barcelona

Abastament i distribució: suport a l'impuls del [Centre d'Intercanvi Alimentari de Proximitat Terra Pagesa](#) (centre logístic-comercial impulsat amb la Unió de Pagesos per facilitar la venda directa de petita pagesia a comerç de proximitat a la ciutat), el [Biomarket](#) (nova nau exclusiva per producte ecològic a Mercabarna), el projecte [Comerç Verd](#) (600 paradistes de mercats de tota la ciutat es comprometen i identifiquen producte sostenible) i el projecte [Mengem sa, mengem de mercat!](#) (una iniciativa de [Mercats de Barcelona](#) per transmetre el valor del mercat com a espai i servei de qualitat i salut, proximitat i relació social i amb productes de temporada, frescos i propers).

Malbaratament alimentari: suport a la creació del Centre de reaprofitament alimentari (projecte Foodback) a Mercabarna i desenvolupament d'altres projectes des de l'àrea d'Ecologia Urbana (incloent iniciatives als menjadors escolars, al petit comerç, el projecte [Ecowaste for Food](#) i l'impuls d'una xarxa d'aprofitament alimentari).

Emergència climàtica: publicació de l'[Informe sobre la petjada de carboni del sistema alimentari de Barcelona](#) (on s'assenyalen línies de treball per a la reducció de les emissions), adhesió a [The Good Food Declaration](#) per a l'assoliment d'una dieta de salut planetària i llançament del [Repte de Barcelona per la Bona Alimentació i el Clima](#) (on s'identifiquen mètriques per evidenciar l'impacte positiu que tindria la transformació del sistema alimentari i l'abordatge de l'emergència climàtica en les ciutats).

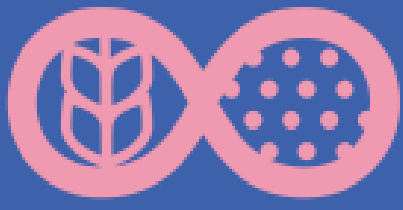
Concretament, l'adhesió a The Good Food Declaration implica el compromís d'implementar mesures de ciutat per al 2030 tals com:

- Alinear la compra d'aliments amb la dieta de salut planetària, procedent idealment de l'agricultura ecològica.
- Donar suport a un augment global del consum d'aliments saludables de base vegetal, allunyant-se de dietes no sostenibles i poc saludables.
- Reduir la pèrdua i el malbaratament d'aliments en un 50% respecte a la línia de base del 2015.

Addicionalment, el Repte de Barcelona per la Bona Alimentació i el Clima planteja 2 grans reptes:

- Mitigació: reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle dels sistemes agroalimentaris per limitar l'escalfament global.
- Adaptació: adaptar els sistemes agroalimentaris locals perquè siguin més resilents als fenòmens climàtics extrems.

Per tenir una visió completa de les actuacions realitzades per l'Ajuntament, properament es publicarà l'informe de *Les polítiques alimentàries de l'Ajuntament de Barcelona*.

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Ajuntament
de Barcelona

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

Quins són els objectius del procés de definició de l'Estratègia?

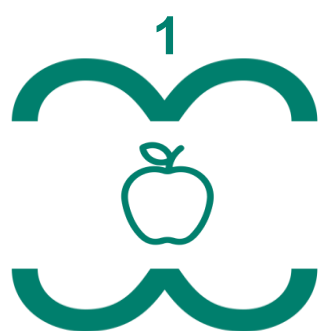
L'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 vol esdevenir un full de ruta a seguir en els propers 8 anys sobre les polítiques alimentàries de la ciutat. Aquesta estratègia pretén fixar uns grans objectius de ciutat consensuats amb els agents més representatius de l'anomenada quintuple hèlix alimentària (les administracions públiques, el sector privat, el món acadèmic i de la recerca, la ciutadania i les seves organitzacions i els mitjans de comunicació), així com dels diversos sectors (salut, medi ambient, justícia social, cultura, economia) i fases de la cadena alimentària (del camp al plat), generant així un compromís de tots ells.

Així, **els principals objectius del procés** són:

- Fixar una visió compartida i grans objectius de ciutat, alineats amb Objectius de Desenvolupament Sostenible i els compromisos internacionals.
- Treballar per a construir visions compartides amb una àmplia representació dels agents que conformen la quintuple hèlix alimentària i els diversos sectors i fases de la cadena alimentària i que tenen el compromís de treballar cap a la transformació del sistema alimentari.
- Generar un compromís de tots els agents en la consecució d'aquests objectius comuns.
- Establir propostes, projectes i línies de treball específiques.
- Impulsar un espai de governança, coordinació i treball compartit de la implementació de l'estratègia.

L'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 vol ser una **estratègia de ciutat**, és a dir, una estratègia elaborada per agents del sistema alimentari que treballen per una transició cap a un sistema alimentari sostenible. Alhora, vol ser una **estratègia transformadora**, implicant als diversos agents que volen contribuir a la transformació del sistema alimentari.

Com a punt de partida del procés, cal tenir en compte que la iniciativa Capital de l'Alimentació Sostenible defineix **3 reptes de ciutat**:

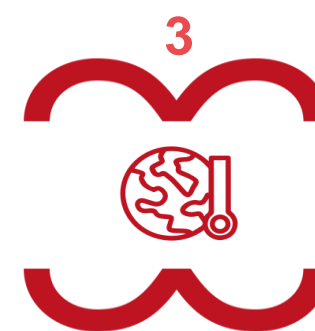
Fomentar dietes saludables

Facilitant-hi l'accés a tot el conjunt de la ciutadania, combatent les desigualtats socials

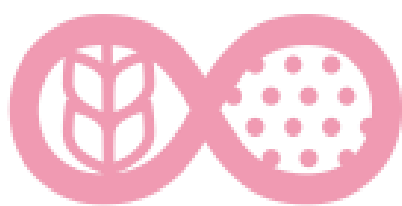
Impulsar economies locals sostenibles

Generant oportunitats per a la pagesia que fa producció ecològica i de proximitat, a més del petit comerç i els Mercats Municipals

Combatre l'emergència climàtica

Fomentar una transició agroecològica per generar resiliència davant riscos globals

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

Què és l'alimentació sostenible?

Tal i com s'indica a l'Informe [L'alimentació sostenible: Manual per a ciutats](#), l'alimentació sostenible consisteix a alimentar tota la població d'una manera que beneficïi les persones, el planeta i els territoris. Per a això, cal produir, transformar, vendre, comprar i consumir aliments creant prosperitat, promovent la justícia social, cuidant, conservant i regenerant els nostres recursos i ecosistemes, així com salvaguardant la capacitat de les generacions futures d'alimentar-se també de manera sostenible.

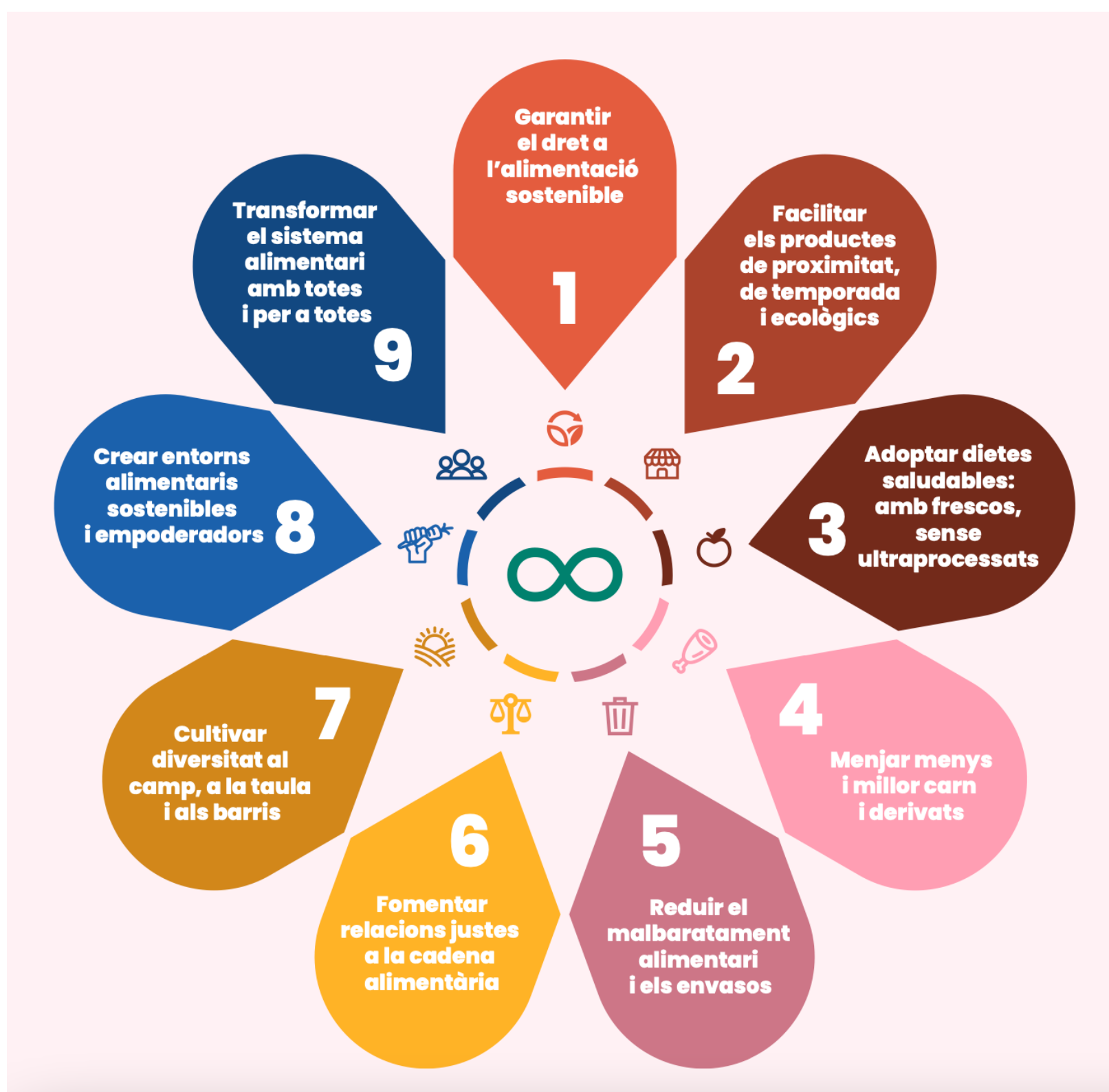
L'alimentació sostenible és:

Bona per a les persones perquè garanteix que totes tinguin accés a la informació, formació i recursos necessaris per produir, preparar, comprar i gaudir d'aliments segurs, saludables, de qualitat i saborosos que ens permetin portar una vida plena.

Bona per als territoris perquè promou economies locals diversificades i pròsperes que distribueixen els beneficis equitativament i són capaces de respondre a les adversitats.

Bona per al planeta perquè els aliments es produeixen, transformen, distribueixen, venen, compren i eliminen de manera que conserven i regeneren els nostres recursos limitats i també els nostres ecosistemes.

Per posar en pràctica aquesta definició cal que s'emprenguin accions en **9 dimensions**, les quals també s'utilitzen com a punt de partida del procés d'elaboració de l'estratègia:

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

En aquest informe també s'indica una **definició del concepte d'agroecologia**, la qual és d'utilitat per facilitar els debats que es generaran en el procés d'elaboració de l'estratègia.

L'agroecologia és una modalitat d'agricultura basada en pràctiques ecològiques que treballa amb coneixements tradicionals i científics i que incorpora un projecte amb una visió sociopolítica de transformació integral dels sistemes alimentaris. Per això es diu que és **una disciplina científica, un conjunt de pràctiques agrícoles i un moviment social**.

L'agroecologia combina **investigació científica i experimentació comunitària**, i impulsa tecnologies i innovacions responsables que són intensives quant a coneixements, però de baix cost i fàcilment adaptables per a les produccions petites i mitjanes.

Com a **pràctica agrícola**, l'agroecologia es basa en els processos biològics per produir cultius sans i diversificats, sense inputs químics de síntesi (pesticides, fertilitzants o antibiòtics) i amb el reciclatge dels nutrients. L'agroecologia intenta imitar el funcionament de la mateixa natura aprofitant els recursos locals sense comprometre'n la integritat ni la disponibilitat en el futur. A més d'assegurar la sostenibilitat ecològica en el camp, l'agroecologia també es preocupa per qüestions socials i econòmiques, com les condicions de treball i la necessitat de transformar els mercats perquè incorporin principis d'igualtat, justícia, cooperació, ètica de la cura i producció i consum responsables.

Com a **moviment polític**, l'agroecologia es basa en la sobirania alimentària i, per tant, aspira a assegurar el dret dels pobles a aliments nutritius i culturalment adequats, accessibles i produïts de manera sostenible i ecològica, i el seu dret a decidir el seu propi sistema alimentari i productiu.

Quins són els eixos de treball i els instruments del procés d'elaboració de l'estratègia?

Per tal d'estructurar les sessions i els documents (especialment, a les primeres fases del procés), es considera imprescindible definir uns eixos de treball i uns instruments. Per fer-ho, es parteix dels **sis eixos definits al [Pacte de política alimentària urbana de Milà](#)**:

1. Preparar un context favorable per una acció eficaç (governança).
2. Promoure dietes sostenibles i nutrició.
3. Assegurar l'equitat social i econòmica.
4. Promoure la producció alimentària.
5. Millorar l'abastiment i la distribució alimentària.
6. Limitar el malbaratament alimentari.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

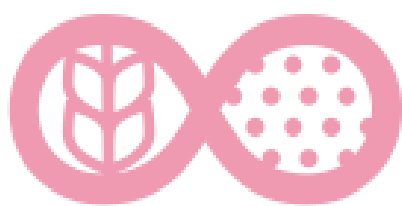
Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

Així, el procés de definició de l'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 s'estructurarà mitjançant els següents **eixos de treball** diferenciats, els quals es complementen amb us **instruments** que s'incorporaran a tots els eixos de treball (entre parèntesi s'indiquen els números dels eixos del Pacte de política alimentària urbana de Milà vinculats amb cada eix i instrument):

		Eixos de treball				
		Eixos de treball segons fase de la cadena alimentària	Eixos de treball transversals			
Fases de la cadena alimentària	Producció i transformació	Eix 1. Producció i distribució sostenible (4 i 5) Inclou, entre d'altres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Circuits curts ▪ Distribució equitativa de valor ▪ Ocupació de qualitat ▪ Relació amb la resta de territoris de Catalunya i relació urbà-rural ▪ Producció i distribució urbana ▪ Canals de consum com a punts de distribució d'una alimentació sostenible 	Eix 3. Aprofitament i impacte ambiental (6) Inclou, entre d'altres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ús de recursos ▪ Gestió de residus ▪ Pèrdues i malbaratament ▪ Minimització de la contaminació ▪ Crisi climàtica i crisi de biodiversitat 	Eix 4. Governança del sistema alimentari (1) Inclou, entre d'altres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Intra i inter Administracions locals ▪ Multinivell entre administracions ▪ Relacions equitatives entre la quintuple hèlix, sectors i fases de la cadena 		
	Distribució					
	Consum	Eix 2. Equitat i dietes saludables i sostenibles (2 i 3) Inclou, entre d'altres: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Accés a l'alimentació sostenible ▪ Dietes de salut planetària ▪ Consum saludable i sostenible dins i fora de la llar 				
Instruments		Educació, comunicació i sensibilització; Recerca i innovació; Regulació; Finançament, suport i infraestructures; Treball col·laboratiu				

Eix de treball 1. Producció i distribució sostenible:

- Aquest eix inclou els eixos 4 (promoure la producció alimentària) i 5 (millorar l'abastiment i la distribució alimentària) del Pacte de política alimentària urbana de Milà.
- Aplica principalment a les fases de producció i transformació i distribució.
- Inclou aspectes com els circuits curts, la distribució equitativa de valor al llarg de la cadena alimentària, l'ocupació de qualitat i els drets de les persones treballadores, la relació amb la resta de territoris de Catalunya i la relació urbà-rural, la producció i distribució urbana o els canals de consum com a punts de distribució d'una alimentació sostenible.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

Eix de treball 2. Equitat i dietes saludables i sostenibles:

- Aquest eix inclou els eixos 2 (promoure dietes sostenibles i nutrició) i 3 (assegurar l'equitat social i econòmica del Pacte de política alimentària urbana de Milà).
- Aplica principalment a la fase de consum.
- Inclou aspectes com el dret i l'accés a l'alimentació sostenible, les dietes de salut planetària i la transformació dels hàbits de consum alimentari majoritaris o el consum saludable sostenible dins i fora de la llar.

Eix de treball 3. Aprofitament i impacte ambiental:

- Aquest eix inclou l'eix 6 (limitar el malbaratament alimentari) del Pacte de política alimentària urbana de Milà.
- Aplica a totes les fases de la cadena alimentària.
- Inclou aspectes com l'ús de recursos i energia en totes les fases de la cadena alimentària, la gestió de residus, l'ús dels envasos, la prevenció de les pèrdues i malbaratament, la minimització de la contaminació d'aigua, sòls i ecosistemes, (incloent les toxines al medi, als animals i les persones) o estratègies per fer front a la crisi climàtica i de biodiversitat.

Eix de treball 4. Governança del sistema alimentari:

- Aquest eix inclou l'eix 1 (preparar un context favorable per una acció eficaç) del Pacte de política alimentària urbana de Milà.
- Aplica a totes les fases de la cadena alimentària.
- Inclou aspectes com la governança intra Administració Local (entre les diverses àrees d'una mateixa administració), inter Administracions locals (entre diverses administracions), multinivell entre administracions i relacions equitatives entre la quintuple hèlix, sectors i fases del sistema alimentari.

Instruments:

- Es consideren:
  - L'educació, comunicació i sensibilització
  - La recerca i la innovació
  - La regulació
  - El finançament, el suport i les infraestructures
  - El treball col·laboratiu
- Aquests instruments apliquen a tots els eixos, pel què s'incorporen com a elements transversals dins dels 4 eixos de treball.

Cal tenir en compte que aquests eixos de treball i instruments s'apliquen especialment a les fases inicials del procés i han de permetre estructurar els debats i els documents. Els eixos i objectius que apareguin al document final de l'Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030 seran consensuats en els diversos espais de participació contemplats.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Enfocament del procés de definició de l'Estratègia

Quins resultats volem assolir amb el procés?

Per facilitar els debats durant les diverses sessions, a continuació s'il·lustren el tipus de resultats que es pretenen assolir amb l'estratègia:

Visió compartida:

- Consisteix en l'imaginari de futur que comparteixen els diversos agents en relació amb la transformació del sistema alimentari de la ciutat per fer-lo més sostenible.
- Respon a la pregunta "Com han de ser l'alimentació i el sistema alimentari a Barcelona l'any 2030?".

Objectius estratègics:

- Són els grans objectius que han de regir l'estratègia. Han d'estar alineats amb la visió compartida i donar resposta als reptes que es desprenen de la diagnosi.
- Responen a la pregunta: "Quins objectius hem d'assolir per arribar a la visió compartida?".

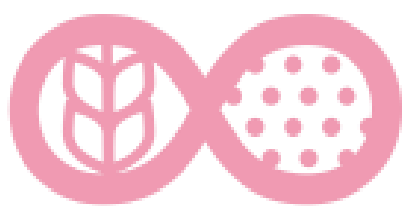
Concreció dels objectius estratègics:

- Permeten concretar els objectius estratègics mitjançant elements consensuats i que han de facilitar el seu assoliment.
- Responen a la pregunta: "Com hem d'assolir cadascun dels objectius estratègics?".
- La concreció de cada objectiu estratègic inclou els següents elements:
  - Per què és important aquest objectiu estratègic?
  - Quines són les línies de treball?
  - Quins projectes compartits volem impulsar?
  - Quins agents clau cal mobilitzar?
  - Quines alertes hem de considerar?
  - Quins exemples vius tenim a la ciutat?

Marc d'implementació de l'estratègia:

- Consisteix en definir les properes passes necessàries per implementar aquesta estratègia així com en concretar els objectius, participants, funcionament i recursos per als espais de presa de decisions, coordinació, treball conjunt i seguiment de la implementació de l'estratègia.
- Respon a la pregunta: "Com ens organitzarem i quin seguiment i avaluació farem per garantir la implementació de l'estratègia?".

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Quins espais de participació existeixen?

Per garantir la implicació dels diversos agents de la quintuple hèlix alimentària i dels diversos sectors i fases de la cadena que volen contribuir a la transformació del sistema alimentari, es determinen 8 espais de participació. A continuació s'indiquen la composició i les funcions de cadascun d'aquests espais.

Equip tècnic i secretaria tècnica:

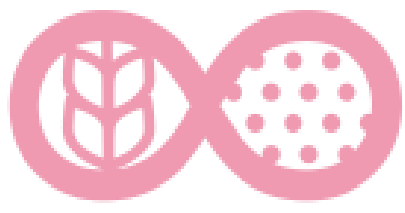
- Està format per l'equip de la secretaria tècnica contractat específicament per aquest procés, el qual es coordina amb l'equip tècnic de l'Ajuntament referent per aquest procés.
- S'encarrega de coordinar i executar les tasques tècniques de tot el procés i de vetllar pel correcte funcionament de la resta d'espais de participació.
- Realitza reunions quinzenals al llarg del procés.

Grup Tècnic:

- Està format per 13 persones especialitzades en sistemes alimentaris sostenibles que formen part de la quintuple hèlix alimentària i dels diversos sectors i fases de la cadena.
- S'encarrega de treballar i dotar de contingut tècnic especialitzat els documents que s'elaboren en el marc del procés per facilitar-ne la seva execució.
- Realitza 5 reunions al llarg del procés.
- Les persones que conformen aquest espai també participen als Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible.

Consell Assessor:

- Està format per 22 persones membres d'organitzacions rellevants de la quintuple hèlix alimentària i dels diversos sectors i fases de la cadena.
- S'encarrega de garantir la inclusió de posicionaments estratègics per transformar el sistema alimentari, de fer propostes d'organitzacions a convidar, de ser un espai de contrast quan es requereixi i de donar suport a la difusió del procés.
- Realitza 3 reunions al llarg del procés.
- Les persones que conformen aquest espai també participen als Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible:

- Estan formats per unes 100 organitzacions de perfils diversos de la quintuple hèlix alimentària i dels diversos sectors i fases de la cadena i que han estat proposades per l'Equip tècnic, el Grup tècnic i el Consell Assessor.
- Com a principal espai de debat i consens del procés, aporten valor, experiències i coneixements i prenen decisions en relació amb l'estratègia.
- Realitzen 3 plenaris al llarg del procés.

Reunions bilaterals i Trobades temàtiques o sectorials:

- Estan formades per organitzacions de perfils diversos de la quintuple hèlix alimentària i dels diversos sectors i fases de la cadena i que han estat proposades per l'Equip tècnic, el Grup tècnic i el Consell Assessor.
- Aporten valor, experiències i coneixements sobre temàtiques o sectors específics, ja sigui mitjançant Reunions bilaterals (entrevistes individuals) o Trobades temàtiques o sectorials (sessions grupals).
- Es realitzen diverses Reunions bilaterals i Trobades temàtiques o sectorials al llarg del procés.
- Algunes de les sessions han de permetre aprofundir en temàtiques i sectors que requereixin un espai ad hoc, altres han d'oferir l'oportunitat de participació a grups socials i demandes que no estan sent cobertes per part del sistema alimentari, i altres han de permetre sumar les veus de sectors clau que, tot i no estar encara immersos en l'agenda de l'alimentació sostenible, tenen la voluntat de fer-ho.
- Les **Trobades temàtiques o sectorials** contemplades són les següents:
  1. La ciutat com aliada de la petita i mitjana pagesia i el paper de la pagesia com a vector de lluita contra la crisi ecològica i climàtica.
  2. El paper de la distribució i del comerç de proximitat en la transformació cap a un sistema alimentari sostenible.
  3. El món educatiu i els menjadors, vectors per a la transformació alimentària.
  4. Els reptes de la salut en la transformació alimentària: canviar les dietes per canviar el món.
  5. La desigualtat alimentària i l'alimentació sostenible: reptes i palanques de canvi.
  6. Com promoure el consum de productes ecològics? Els reptes del sector eco.
  7. El consum de proteïna animal: reptes i consensos.
  8. La reducció del malbaratament i dels residus: un repte compartit.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Sessió interna amb les àrees de l'Ajuntament:

- Està formada per persones tècniques i polítiques de diverses àrees de l'Ajuntament de Barcelona vinculades amb l'alimentació.
- S'encarrega d'aportar valor, experiències i coneixements i de facilitar la implicació de les diverses àrees de forma transversal tant durant el procés d'elaboració de l'estratègia com en la seva posterior implementació.
- Realitza 1 sessió amb totes les àrees al llarg del procés i, addicionalment, es realitzen sessions de treball internes amb cadascuna de les àrees.
- Les persones que conformen aquest espai també participen als Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible.

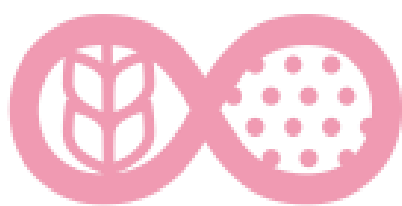
Sessió d'intercanvi amb altres municipis:

- Està formada per persones tècniques i polítiques de diversos municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona signants de la [Carta Alimentària de la Regió Metropolitana](#) i d'administracions públiques supramunicipals.
- S'encarrega d'aportar valor, experiències i coneixements i de facilitar la implicació dels diversos municipis tant durant el procés d'elaboració de l'estratègia com en la seva posterior implementació.
- Realitza 1 sessió al llarg del procés.

Procés participatiu amb la ciutadania:

- Està format per tota la ciutadania.
- Aporta opinions i propostes sobre els aspectes consensuats prèviament a la resta d'espais existents.
- Realitzen aportacions mitjançant sessions presencials i la plataforma [Decidim.Barcelona](#).

El funcionament d'aquests espais s'adaptarà a l'evolució del procés per tal de garantir-ne la correcta execució.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

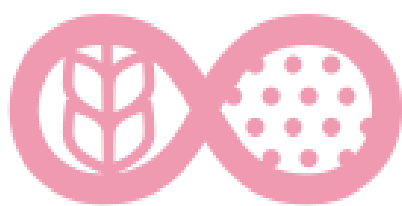
Qui forma part de cada espai?

La composició d'aquests espais s'ha determinat tenint en compte els següents **elements de partida**:

- **Enfocament en alimentació sostenible:** agents que comparteixen i prenen com a punt de partida els valors reflectits al llarg d'aquest document i que tenen un compromís amb l'alimentació sostenible i la transformació del sistema alimentari.
- **Enfocament sistèmic:** agents diversos en termes de quíntuple hèlix, de sectors (tant d'activitat com d'àmbits d'impacte) i de fases del sistema alimentari i que entenen l'enfocament sistèmic com a essencial per trobar solucions efectives a crisis interrelacionades.
- **Enfocament de ciutat:** agents que tenen la voluntat de crear espais deliberatius i de co-producció de coneixement que vagin més enllà dels interessos particulars i de la negociació dels mateixos, generant així una estratègia de ciutat que permeti aprendre i establir ponts i sinergies.
- **Enfocament en drets humans:** agents que reconeixen l'existència de diferents relacions de poder, recursos i capacitats dins del sistema alimentari i que vetllen per un enfocament inspirat en els drets humans, on es diferencien els agents que són titulars de drets (les persones i grups socials) d'aquells que tenen l'obligació de garantir-los o respectar-los.
- **Enfocament a la construcció col·lectiva partint des de la base existent:** posant en valor els coneixements i experiències dels agents amb una destacada trajectòria en alimentació sostenible dins de la ciutat.
- **Enfocament en sumar noves veus:** oferint l'oportunitat de participació a grups socials i demandes que no estan sent cobertes per part del sistema alimentari per tal de sumar noves veus a la transformació.

Concretament, els **criteris de selecció** han sigut els següents:

- Expertesa i coneixement d'un sector (d'activitat o àmbit d'impacte) i/o una fase de la cadena.
- Expertesa, coneixement i compromís en termes d'alimentació sostenible.
- Representativitat (capacitat de representació de col·lectius fortament impactats pel sistema alimentari dominant).
- Potencial amplificador (capacitat de ser un agent ambaixador i que permeti amplificar el procés i els seus resultats).
- Vinculació o pertinença a col·lectius afectats.

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Equip tècnic i secretaria tècnica

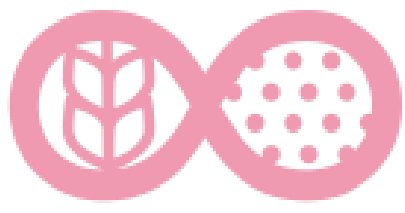
1. Àlvaro Porro (Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona)
2. Amaranta Herrero (Coordinadora estratègica CMAS)
3. Ana Moragues (Universitat de Barcelona)
4. Ester Vidal Pujol-Xicoy (Direcció de Serveis d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona)
5. Ludovic Nau (Polítiques Alimentàries Urbanes i Consum Responsable de l'Ajuntament de Barcelona)
6. Montserrat Jofre (Polítiques Alimentàries Urbanes i Consum Responsable de l'Ajuntament de Barcelona)
7. Secretaria tècnica (Tandem Social, Fundació Espigoladors i Fundación Entretantos)

Grup Tècnic

1. Amaranta Herrero (Coordinadora estratègica CMAS)
2. Ana Moragues (Universitat de Barcelona)
3. Arnau Montserrat (teixit agroecològic)
4. Enric Barbany (Lif3 Economia per la vida)
5. Francesca Sánchez (ASPB)
6. Josep Antoni Arroyo (Alimenta)
7. Ludovic Nau (Polítiques Alimentàries Urbanes i Consum Responsable de l'Ajuntament de Barcelona)
8. Montse Lligadas (Unió de pagesos)
9. Montserrat Jofre (Polítiques Alimentàries Urbanes i Consum Responsable de l'Ajuntament de Barcelona)
10. Oriol Estela (PEMB)
11. Òscar Martín (IMMB)
12. Sandra Gutiérrez (Ecologia Urbana de l'Ajuntament de Barcelona)
13. Sara Parejo (Fundació Alícia)

Consell Assessor

1. Àlvaro Porro (Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona)
2. Amaranta Herrero (Coordinadora estratègica CMAS)
3. Ana Moragues (Universitat de Barcelona)
4. Carme Valls (Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris)
5. Elena Domene (IERMB – (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona – UAB) i Fernando “Topo” Saz (Ecologistes en Acció) - en representació de l'espai Agròpolis)
6. Ester Vidal Pujol-Xicoy (Direcció de Serveis d'Economia Cooperativa, Social i Solidària i Política Alimentària de l'Ajuntament de Barcelona)
7. Eva Omil (ASOBIO i Cooperativa Molsa)
8. Gemma Salvador (Agència de Salut Pública de Catalunya)
9. Isabel Nadal (Consorti d'Educació de Barcelona)
10. Javier Guzmán (Justícia Alimentària)
11. Joan Caball (Unió de Pagesos)
12. Jordi Valls (Mercabarna)
13. Josep Sucarrats (Revista Cuina i Arrels)
14. Mercè Darnell (Càritas - en vinculació de la Xarxa pel Dret a una Alimentació Adequada)
15. Núria Cantí (en nom d'operadors Biomarket - Hortec)
16. Pep Palau (Gastronòmic Forum)
17. Ramon Sentmartí (Prodeca)
18. Rosa Garcia (Rezero)
19. Tino Mora (Federació de Mercats Municipals de Barcelona i Gremi Provincial de Detallistes de Fruites i Hortalisses de Barcelona)
20. Toni Massanes (Fundació Alícia)
21. Xavier Pellicer (xef)

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible (1/2) – Llistat de persones i organitzacions convidades

Administracions públiques:

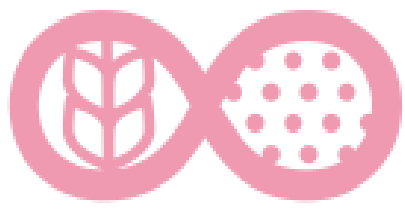
1. Àlvaro Porro (Ajuntament de Barcelona - Comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Política Alimentària)
2. Amaranta Herrero (PEMB - Projecte Barcelona Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible)
3. Carme Borrell (Agència de Salut Pública de Barcelona)
4. Carme Mòdol (Generalitat de Catalunya - Departament d'Agricultura, Consell Català de l'Alimentació, PEAC)
5. Eloi Badia (Ajuntament de Barcelona - Regidoria d'Emergència climàtica i transició ecològica)
6. Ester Vidal (Ajuntament de Barcelona - Direcció de Serveis d'Economia Cooperativa, Social i Solidària)
7. Eva Parera (Grups polítics municipals – Barcelona pel Canvi)
8. Francisco Sierra (Grups polítics municipals – Ciutadans)
9. Gemma Francès (Parc Agrari del Baix Llobregat)
10. Gemma Salvador (Agència de Salut Pública de Catalunya)
11. Gemma Tarafa (Ajuntament de Barcelona - Regidoria de Salut, envelliment i cures)
12. Irma Ventallol (Ajuntament de Barcelona - Ecologia Urbana)
13. Isabel Nadal (Consorti Educació Barcelona - Àrea d'Innovació, Programes i Formació)
14. Jordi Castellana (Grups polítics municipals – ERC)
15. José Luis Haro (AMB - Observatori del Sistema Alimentari)
16. Josep Bou (Grups polítics municipals - PP)
17. Lidón Martrat (PEMB - Projecte Barcelona Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible)
18. Lorenzo Di Pietro (Barcelona Activa)
19. Manel Vázquez (Ajuntament de Barcelona - Direcció de Serveis de Comerç, restauració i Consum)
20. Maria Truñó (Ajuntament de Barcelona - Comissionada d'Educació)
21. Màxim López (Ajuntament de Barcelona - Institut Municipal de Mercats)
22. Montse Mateu (Ajuntament de Barcelona - Polítiques Alimentàries Urbanes)
23. Montserrat Ballarin (Ajuntament de Barcelona - Regidoria de Comerç, Mercats, Consum, Règim interior i Hisenda)
24. Neus Munté (Grups polítics municipals – Junts per Catalunya)
25. Oriol Estela (PEMB)
26. Pau González (Ajuntament de Barcelona - Regidoria d'Educació)
27. Raimon Roda (Parc natural Collserola)
28. Ramon Sentmartí (Generalitat de Catalunya - Prodeca)
29. Roger Casas (CCPAE)
30. Sònia Callau (Diputació de Barcelona)
31. Sònia Fuertes (Ajuntament de Barcelona - Comissionada d'Acció Social)
32. Victòria Castell (Generalitat de Catalunya - Agència Catalana de Seguretat Alimentària)

Món acadèmic i de la recerca:

1. Ana Moragues (Universitat de Barcelona)
2. Carlos González (Institut Català d'Oncologia)
3. Carme Valls (Centre d'Anàlisi i Programes Sanitaris)
4. Enric Tello (Universitat de Barcelona)
5. Joan Rieradevall (Universitat Autònoma de Barcelona)
6. Juanjo Cáceres (Universitat de Barcelona)
7. Luis Maldonado (Universitat Politècnica de Catalunya)
8. Maria Izquierdo (Universitat de Barcelona)
9. Marta Rivera (Universitat de Vic)
10. Ralph Rosenbaum (IRTA)

Mitjans de comunicació:

1. Carme Gasull (Periodista i influencer)
2. Gustavo Duch (Sobirania Alimentària)
3. Josep Sucarrats (Revista Cuina i Arrels)
4. Laia Soldevila (Crític)
5. Marc Ribas (TV3)
6. Montse Poblet (Catalunya Radio)
7. Oriol Urrutia (Diari Bioeco)

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

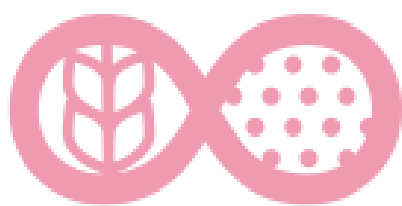
Plenaris de ciutat de l'Alimentació sostenible (2/2) – Llistat de persones i organitzacions convidades

Ciutadania i les seves organitzacions:

1. Aïda Gascón (Animal Naturalis)
2. Aitor Urkiola (Grain - en representació del Consell Municipal de Cooperació Internacional)
3. Carles Xifra (Menja, actua, impacta - Fundesplai)
4. Col·legi de Dietistes Nutricionistes de Catalunya (CODINUCAT)
5. Cristina Ribes (Fundació Gasol)
6. Elena Domene (IERMB - Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona - UAB - en representació de l'espai Agròpolis)
7. Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona
8. Fernando "Topo" Saz (Ecologistes en Acció - en representació de l'espai Agròpolis)
9. Fernando Fernández (Greenpeace)
10. Gemma Manz (Fridays for Future)
11. Javier Guzmán (Justícia Alimentària)
12. Lidón Gasull (FAPAC)
13. Lluís Fatjó (Fundació Banc dels Aliments)
14. Mercè Darnell (Càritas - en vinculació de la Xarxa pel Dret a una Alimentació Adequada)
15. Mireia Barba Cuscó (Fundació Espigoladors)
16. Olga Margalef (Xarxa per la Justícia Climàtica)
17. Ramaderes de Catalunya
18. Rosa Garcia (ReZero)
19. Societat Catalana de Pediatria
20. Toni Massanés (Fundació Alícia)
21. Xavier Montagut (Veus de Sobirania)

Sector privat:

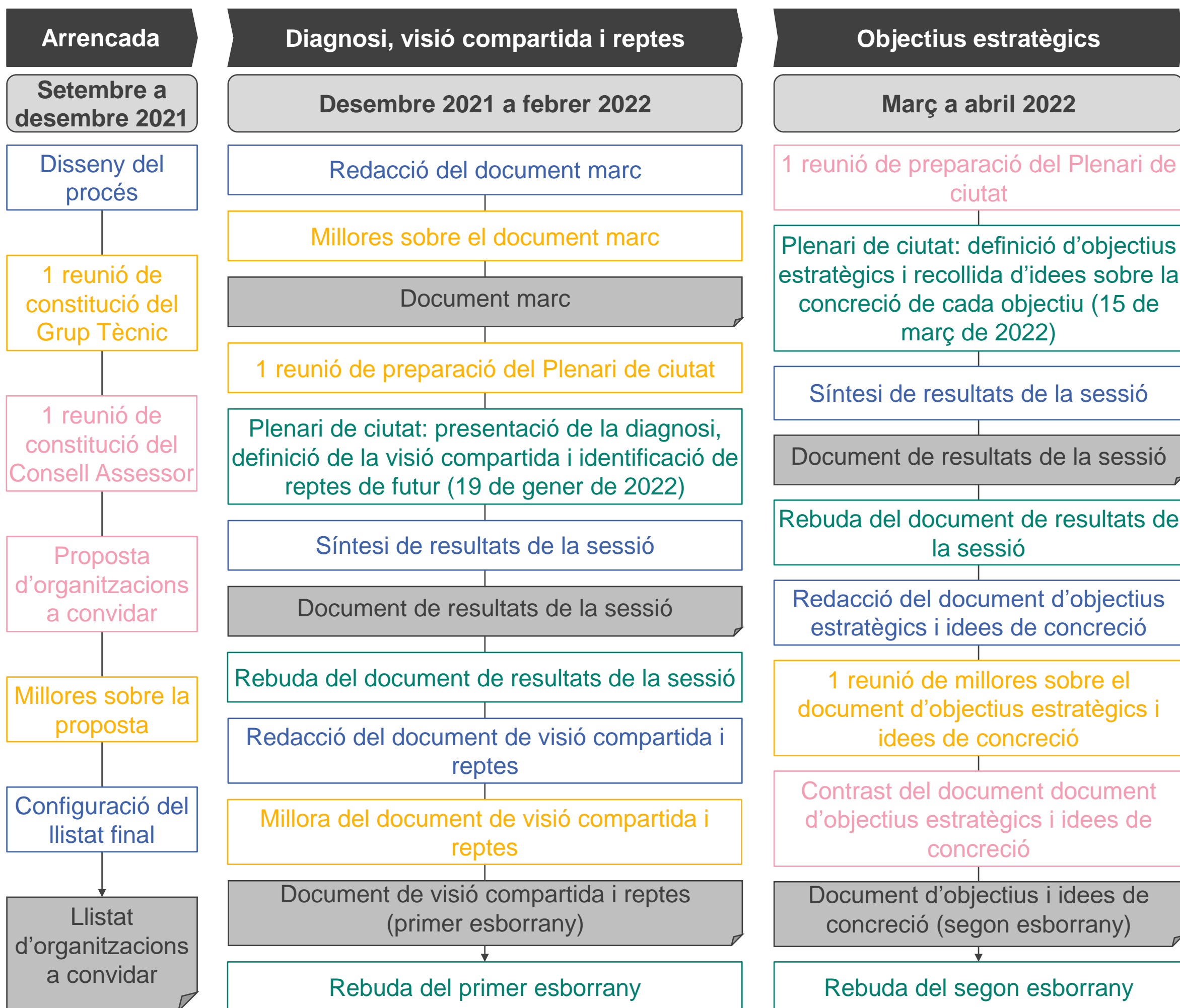
1. Albert Puigvert (ARCA - Associació d'Iniciatives Rurals de Catalunya)
2. Alejandro Goñi (PIMEC Comerç)
3. Alejandro Utrera (Clúster Foodservice de Catalunya)
4. Alimentària
5. Àngeles Parra (Biocultura)
6. Chiara Lombardi (Slow Food Barcelona)
7. Dolors Llonch (Collserola Pagesa - Can Calopa)
8. Eduard Sagrera (Iacoordi.cat)
9. Engracia Valls (Coordinadora de cooperatives de consumidores agroecològiques)
10. Eva Omil (Representant de Asobio i presidenta Coop Molsa)
11. Ferran Baranguer (Unió de Pagesos - Sector Eco)
12. Jaume Flores (AGEM)
13. Joan Caball (Unió de Pagesos)
14. Joan Maria Ribas (XAMEC - Xarxa Agroecològica de Menjadors Escolars de Catalunya)
15. Joan Picazos (Asobio)
16. Jordi Valls (Mercabarna)
17. José Manuel Juárez (Confraria de Pescadors de Barcelona)
18. Núria Cantí (en nom d'operadors Biomarket - Hortec)
19. Núria Pedraza (AECOC)
20. Pep Palau (Fundador i director de programació del Gastronòmic Forum)
21. PIMEC Agroalimentària
22. Ramón Sarroca (Federació de cooperatives agràries de Catalunya)
23. Roger Pallerols (Gremi de Restauració)
24. Sergio Gil (Barcelona Restaurants Sostenibles)
25. Tino Mora (Federació de Mercats Municipals de Barcelona i Gremi Provincial de Detallistes de Fruites i Hortalisses de Barcelona)
26. Xavier Pellicer (Xef)

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Quines actuacions es realitzaran i en quines dates?

Cada color representa un dels espais de participació del procés i, addicionalment, s'indiquen els documents a elaborar:

Equip tècnic i secretaria tècnica

Grup Tècnic

Consell Assessor

Plenaris de ciutat

Reunions i Trobades

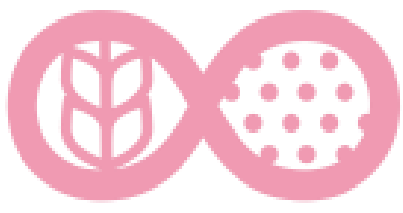
Sessió amb àrees de l'Ajuntament

Sessió amb altres administracions

Procés participatiu amb la ciutadania

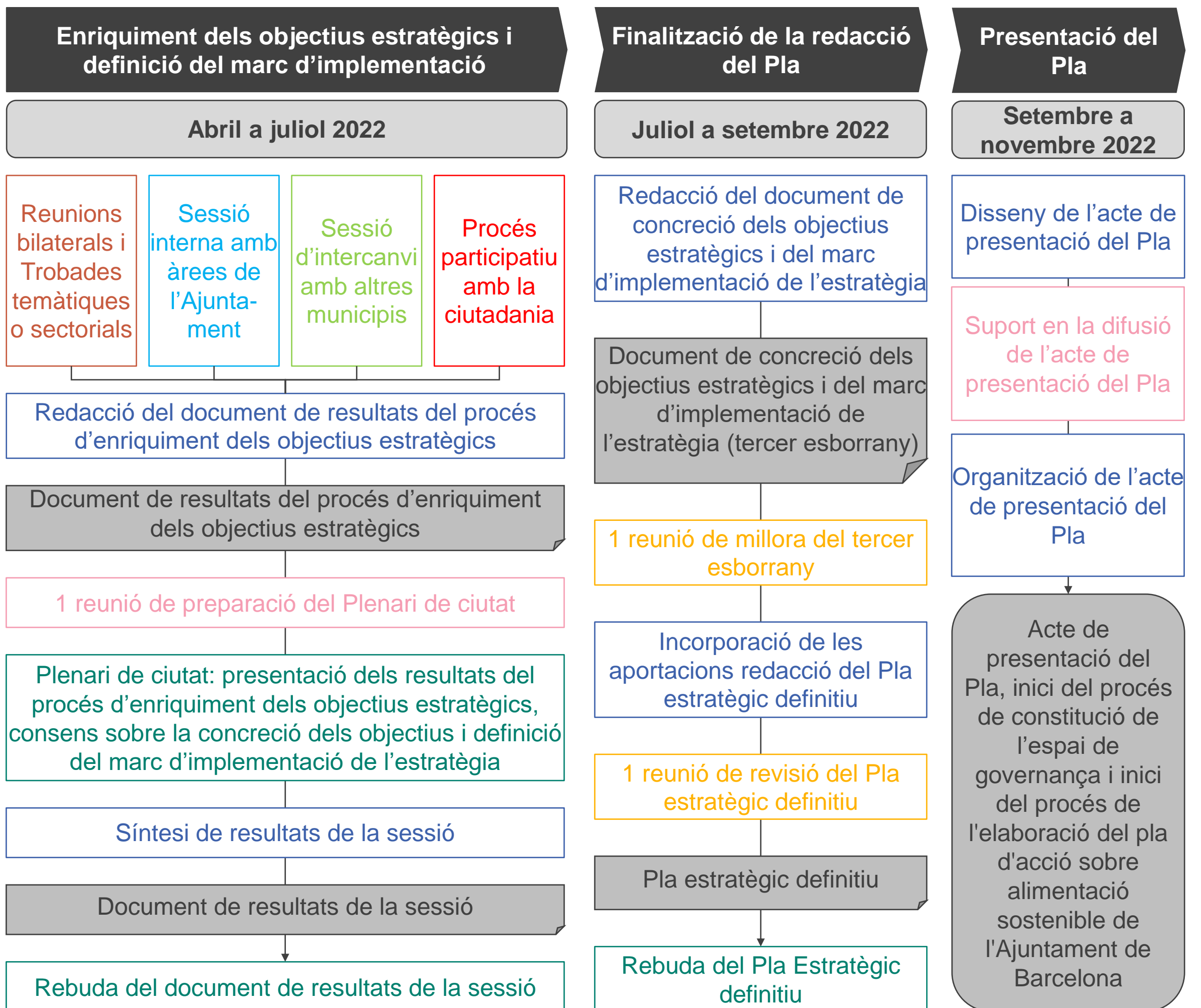
Documents

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Marc metodològic

Cada color representa un dels espais de participació del procés i, addicionalment, s'indiquen els documents a elaborar:

Equip tècnic i secretaria tècnica

Grup Tècnic

Consell Assessor

Plenaris de ciutat

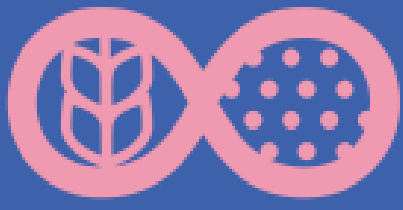
Reunions i Trobades

Sessió amb àrees de l'Ajuntament

Sessió amb altres administracions

Procés participatiu amb la ciutadania

Documents

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Diagnosi del sistema alimentari

Diagnosi del sistema alimentari

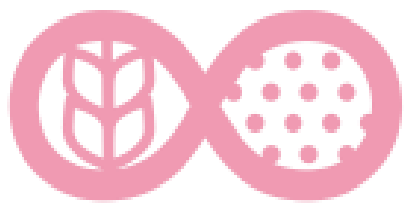
Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

Arran de la feina que s'ha fet durant l'any 2021 a Barcelona com a [Capital de l'Alimentació Sostenible](#), s'ha elaborat la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”. Aquest document permet conèixer l'estat actual del sistema alimentari de la ciutat. Es tracta d'un informe promogut pel comissionat d'Economia Social, Desenvolupament Local i Política Alimentària que té com a objectiu examinar i comprendre com s'alimenta la ciutat, així com establir un punt de referència per tal d'identificar àrees prioritàries d'acció i definir futures estratègies.

A continuació es destaquen els principals elements d'aquest document, estructurant-los segons els eixos de treball definits per al procés d'elaboració de l'estratègia:

Eix de treball 1. Producció i distribució sostenible:

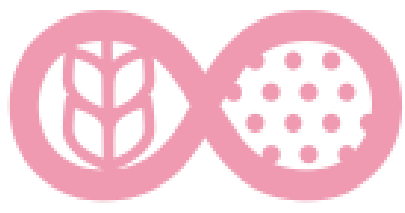
- A l'entorn de Barcelona, l'horta és el conreu per excel·lència de vora mar, al sud del Baix Llobregat i al nord del Maresme, i dona feina a més de **2.650** persones assalariades.
- La pèrdua de sòl agrari a l'àrea metropolitana entre 1956-2018 va suposar una reculada del **80,5%** de la superfície de conreu. A la demarcació de Barcelona, la davallada és del **42%** pel mateix període.
- Els espais agraris de la regió metropolitana (el [Parc Agrari del Baix Llobregat](#), [l'Espai d'Interès Natural de Gallecs](#), el [Parc Agrícola de Sabadell](#), el [Parc Rural del Montserrat](#), [l'Espai Agrari del Pla de Palou a Granollers](#), [l'Espai Natural protegit de les Muntanyes d'Ordal](#) i [l'Espai Natural protegit de les Costes del Maresme](#)) garanteixen una part petita del subministrament de fruites i verdures i de productes amb valor afegit que la ciutat de Barcelona demana. El Parc Agrari del Baix Llobregat només satisfà el **16%** de l'autosuficiència alimentària de verdures i fruites de proximitat de la regió metropolitana de Barcelona.
- La inexistència de sòl agrari a la ciutat i l'impuls de moviments socials organitzats ha fet impulsar polítiques públiques de conservació i protecció dels espais agraris metropolitans. Aquests espais enforteixen l'agricultura i l'alimentació de proximitat (i en alguns casos, ecològica). És imprescindible garantir la continuïtat d'aquests espais, millorar la protecció del sòl agrari metropolità i impulsar sistemes de producció ecològica. S'evidencia la importància de la planificació territorial a escala metropolitana per destacar els espais agraris com a espais de producció d'aliments en clau de futur.
- El planejament metropolità, donada l'exagerada competència pels usos del sòl i la capacitat limitada dels governs locals per impulsar l'activitat agrària, hauria de preveure i integrar la dotació de sòl agrari (avui una de les més baixes de la UE) per assegurar l'accés a una alimentació suficient, nutritiva i de qualitat. Així ho avalen el [Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya](#) i el pacte de cooperació entre agents del sistema agroalimentari reclamat per l'Agenda 2030 i recollit en el [Pacte Verd Europeu](#).
- La ciutat de Barcelona és dels municipis de Catalunya amb menor capacitat per alimentar la seva ciutadania (superfície necessària per satisfer d'aliments) amb productes locals.
- Diverses entitats demanen des de fa temps que s'apliqui un contracte agrari que compensi econòmicament pels serveis ecosistèmics que proveeixen les activitats pageses, i que es permeti la pastura controlada.
- El sector de la producció agrària ecològica catalana experimenta un creixement continu tant pel que fa als conreus, bestiar, com empreses de transformació i comercialització (i serveis) agroalimentaris. A Catalunya, el **7%** de la superfície cultivada es fa en producció ecològica i, a Barcelona, el **88,9%**.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

- Els mercats municipals són infraestructures clau del sistema alimentari de Barcelona. Amb **2.148** establiments, la majoria de productes alimentaris frescos, donen feina a prop de **8.000** persones i generen un impacte econòmic de **1.100** milions d'euros. Des dels anys 90 els mercats havien perdut establiments i compradors davant l'increment de supermercats. Les actuacions de modernització han impulsat la seva competitivitat i en els darrers anys s'ha anat recuperant el nombre de visitants.
- Hi ha **7** mercats de pagès organitzats per diferents entitats a la ciutat cada cap de setmana. També s'organitzen mercats rurals i de trobada de productors i consumidors a l'àrea metropolitana, especialment al Parc Agrari del Baix Llobregat.
- El [Port de Barcelona](#) és un dels principals centres logístics d'Europa i és considerat un dels motors econòmics de Catalunya. Els productes agroalimentaris representen el **21%** del trànsit portuari.
- A la ciutat de Barcelona l'activitat pesquera l'exerceix la [Confraria de Pescadors](#) que disposa de **38** embarcacions (l'encerclament o teranyina és la modalitat de més activitat del port) i ocupa unes **300** persones. Les tècniques de pesca més sostenibles, amb arts menors, són les més minoritàries. La pesca, des de fa anys, experimenta una davallada amb dificultats de relleu generacional. Aquestes dades són especialment rellevants atès que la mar Mediterrània és la més sobreexplotada del món.
- Quant a volum de vendes de peix, el **41,6%** de la producció catalana es ven a Catalunya, un **21,8%** es ven a l'Estat espanyol, mentre que un **36,5%** s'exporta, bé a països de la Unió Europea (23,8%) o a tercers (12,8%).
- Pel que fa al sector hortofructícola, el **70%** dels productes que es van comercialitzar l'any 2020 al Mercat Central de Fruites i Hortalisses de [Mercabarna](#) provenien de l'Estat espanyol (d'aquests, el 12,9% prové de Catalunya) i el **30%** restant es va importar. Pel que fa a fruites, el **10,6%** que es va vendre era d'origen català, un **19%** del País Valencià i un **22%** de Canàries (bàsicament plàtan). Pel que fa a les hortalisses, un **15%** prové de Catalunya, mentre que un **29%** tenia com a origen Andalusia i un **26%**, França.
- La promoció i dinamització de la producció ecològica s'ha incrementat en els darrers dos anys fins al **15,6%** a la província de Barcelona i el **7%** a Catalunya, però continua lluny dels objectius europeus del **25%** de superfície cultivada que la UE ha fixat per al 2030. Cal promoure i facilitar la producció agrària ecològica i promoure el consum ecològic local.
- Mercabarna també disposa d'un espai de venda i distribució d'aliments ecològics ([Biomarket](#)), que és el primer mercat majorista d'agricultura ecològica d'Espanya i el segon d'Europa, principalment de fruites i verdures. Amb un espai de **8.900 m²**, disposa de **21** parades de majoristes i **10** parades de petits productors de proximitat.
- Pel que fa al Mercat Central del Peix de Mercabarna, un **8%** del peix fresc prové de Catalunya, un **42%** té com a origen la resta de l'Estat espanyol, un **21%** prové de països comunitaris (especialment França) i un **29%** de països extracomunitaris. Es fa rellevant la pèrdua de representació del peix local en nombre total de tones amb una davallada significativa en els darrers anys, com a conseqüència de la disminució de captures a la Mediterrània.
- La distribució i la logística dels aliments de l'entorn metropolità cada cop estan més concentrades en centres logístics privats que pertanyen o treballen per als principals grups empresarials.

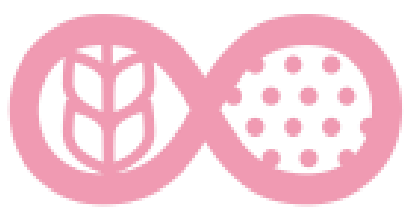

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

Eix de treball 2. Equitat i dietes saludables i sostenibles:

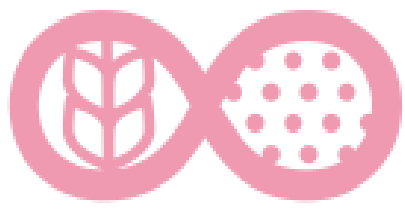
- El 2016, el **4%** de la població de Barcelona patia alta inseguretats alimentària i el **8,6%**, algun tipus d'inseguretats alimentària segons [l'Enquesta de Salut 2016-2017](#) i [l'Enquesta de Salut de Barcelona 2016-2017](#). Les famílies monoparentals presenten més inseguretats alimentària (14,6%), així com les classes socials més desfavorides (24,8%). Al districte de Ciutat Vella és on hi ha més inseguretats alimentària (23,1%) seguit de Nou Barris (17,3%). Caldria fer un monitoratge de les dades continu, per tal de veure l'evolució en el temps, especialment en el context actual de crisi econòmica lligada a la Covid-19.
- També cal destacar l'existència de nombroses iniciatives a la ciutat que treballen per garantir el dret a l'alimentació. Alhora, es disposa d'un document elaborat de manera participativa amb organitzacions socials i de l'Administració que treballen en l'àmbit alimentari amb persones amb necessitats alimentàries —[l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva](#) (2017)— que estableix criteris i estratègies per garantir el dret a l'alimentació adequada a Barcelona. Cal continuar donant-li suport de manera decidida. Aquest document recull aspectes com la disponibilitat i accessibilitat dels aliments, la seva adequació, sostenibilitat de les accions i participació de les persones implicades.
- L'any 2020 el **63,7%** de les compres alimentàries es van fer als supermercats o hipermercats, el **16,2%**, a les botigues especialitzades o de barri i el **14%** als mercats municipals. Pel que fa als aliments frescos, les compres estan molt repartides entre els 3 principals canals de venda: mercat municipal (32,3%), la botiga de barri o especialitzada (31,9%) i el supermercat/hipermercat (31,6%). En el cas del peix, la peixateria tradicional és l'establiment més valorat pels consumidors, però el **65%** dels consumidors prefereixen fer la compra de peix al supermercat.
- Les cooperatives de consum són equipaments alimentaris amb una llarga trajectòria a Barcelona. L'any 2018 les **57** cooperatives o grups de consum agroecològic de la ciutat abastien al voltant de **1.420** unitats familiars. L'obertura del [Supermercat Cooperatiu FoodCoop](#) vol ampliar l'oferta cooperativa i agroecològica amb productes sostenibles, ecològics i de proximitat.
- En la línia de la restauració a la ciutat, més del **68%** de l'oferta de la restauració es focalitza cap a propostes de cuina mediterrània o local, mentre que el **30%** són cuines temàtiques o especialitzades (principalment italiana seguida de la xinesa, japonesa, àrab i americana).
- L'associació [Slow Food](#) edita una guia d'establiments de Barcelona “Slow Food”, la qual recull més de **100** restaurants que vinculen la cultura gastronòmica local amb la sostenibilitat. Així mateix, a la ciutat hi ha l'associació [Barcelona Restaurants Sostenibles](#), la qual es dedica a capacitar, sensibilitzar i formar el sector de la restauració en aspectes vinculats a la sostenibilitat.
- Totes les **102** escoles bressol municipals de la ciutat tenen cuina pròpia on s'elaboren diàriament menús basats en la dieta mediterrània amb aliments principalment ecològics, de proximitat i que tenen en compte necessitats específiques (intoleràncies i al·lèrgies, així com dieta vegetariana). A les escoles bressol no es consumeix carn de porc ni derivats, ni tampoc peixos com la perca o l'halibut.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

- **Tres quartes parts** dels centres d'ensenyament públics disposen de servei de menjador i la majoria, de cuina pròpia. **58** establiments gestors de menjadors han rebut el vistiplau de [l'Agència de Salut Pública de Barcelona](#) per aplicar les recomanacions d'una alimentació amb més fruita i proteïnes vegetals. El **90%** dels centres no ofereixen setmanalment cap proteic vegetal com a segon plat.
- D'altra banda, la prevalença de l'obesitat infantil a la ciutat de Barcelona és del **7%** en infants de 3-4 anys, un **12,7%** en infants de 8-9 anys i un **6,5%** en adolescents. En tots els grups d'edat l'obesitat és més freqüent entre els infants i adolescents de districtes amb menys renda econòmica.
- Tot i que en tots els barris existeix oferta alimentària, la distribució territorial del comerç alimentari evidencia diferències, en volum, diversitat i tipologies, entre districtes i més especialment entre barris. Aquestes diferències es fan especialment visibles a la perifèria de la ciutat on el nombre d'establiments comercials i de serveis és menor. En concret, als barris de la Clota i de Sant Genís dels Agudells del districte d'Horta-Guinardó es detecten mancances.
- La desigual distribució del comerç amb aliments ecològics, que representen el **5,9%** del total de les botigues d'alimentació de la ciutat, és encara més acusada. Tot i que hi ha una correlació positiva entre els barris més benestants i els comerços amb productes alimentaris ecològics, aquesta dada no és homogènia. S'observen comportaments diferenciats com a resultat de la conscienciació personal en temàtiques com la salut o de medi ambient que no es relacionen amb el poder adquisitiu.
- Hi ha **13** menjadors socials a Barcelona. Durant la crisi sanitària de la covid-19 el [Banc dels Aliments](#) de la ciutat ha augmentat en un **30%** el volum d'aliments repartits respecte l'any anterior
- El **56,5%** de les persones enquestades a l'Òmnibus 2021 afirmaven que intenten reduir el consum de carn i, a més, un **6,1%** diuen ser vegetarianes o veganes (percentatge que augmenta de manera destacada en menors de 35 anys i en dones)
- A Barcelona en els darrers anys s'ha incrementat el sedentarisme a causa de canvis en els tipus de treball i d'oci i, d'altra banda, s'ha reduït el consum de fruites, verdures i cereals mentre augmenta el consum d'aliments processats i rics en greixos saturats, sucre i sal. S'ha constatat un excessiu consum de refrescos (principalment en adolescents, un 86%) i un extremadament elevat incompliment de la recomanació sobre consum diari de fruites i verdures en totes les edats (91,5% dels infants de 3-4 anys, el 77% dels infants de 8-9 anys i el 93,4% d'adolescents fan un consum inferior a 5 peces de fruita i/o verdures al dia). També s'ha detectat un gradient progressiu en funció de l'edat en l'ús d'establiments de menjar ràpid. Els adolescents són els que més consumeixen menjar ràpid (entre el 30 i 40% ho fa regularment)
- Segons l'Agència de Salut Pública de Barcelona, hi ha un excessiu consum de carn en infants i adolescents. Només el **20%** dels infants compleixen les recomanacions institucionals envers el consum de carn. El consum de carn a Catalunya se situa en **47,7kg** per persona i any, un **66,4%** per sobre del consum recomanat en relació al que suposaria adoptar dietes de salut plenària, i reduir l'excessiva contribució de l'alimentació en l'emissió de gasos amb efecte hivernacle.
- El màrqueting alimentari que promou el consum de productes altament calòrics, poc nutritius i amb un preu assequible s'ha incrementat en els últims anys, especialment el dirigit a infants i adolescents, i podria constituir un dels àmbits d'actuació del Govern municipal.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

Eix de treball 3. Aprofitament i impacte ambiental:

- El sistema alimentari és responsable d'entre el **21 i el 37%** de les emissions globals amb efecte d'hivernacle. El sistema agroalimentari de Barcelona té una petjada de carboni d'unes **2.527.983 tones/any**.
- A Europa, el transport que ocorre entre la producció i la venda d'aliments suposa al voltant del **6%** de totes les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle vinculades al producte alimentari. Apostar per prioritzar el consum d'aliments provinents de produccions de proximitat també serviria per disminuir aquestes emissions.
- Pel que fa al malbaratament a Catalunya, l'any 2012 es va calcular —a partir de la matèria orgànica dels residus municipals, i per tant sense comptar amb les pèrdues en l'àmbit de producció ni distribució— que aquest malbaratament alimentari de les famílies, comerç al detall i restaurants se situa en **262.000 tones/any**, uns **34,9kg** per persona/any (equivalents a un 7% dels productes adquirits), xifra que representa uns costos de **112€** per persona i any.
- El **58%** del malbaratament alimentari a Catalunya es produeix en l'àmbit domèstic, el **16%** es dona per part de supermercats, mentre que el sector de la restauració és responsable del **12%**. Al sector del comerç se li atribueix el **9%** del malbaratament, els serveis de càtering i restauració públics representen un **4%**, mentre que la contribució dels mercats municipals és només de l'**1%**.
- Com a aspecte positiu, s'ha de tenir en compte que s'ha aprovat recentment la Llei 3/2020 de prevenció de les pèrdues i del malbaratament alimentari (març del 2020) i que, al mateix temps, la societat cada vegada està més sensibilitzada en qüestions com la pèrdua alimentària. Sense perdre de vista la responsabilitat individual, és necessari seguir desplegant accions que posin l'accent en els aspectes estructurals del sistema alimentari que generen pèrdua i malbaratament alimentari per tal d'incidir-hi des de les polítiques públiques.
- El **89%** dels veïns i veïnes de Barcelona es declaren molt o bastant preocupats per la crisi climàtica; el **80%** considera que el pot afectar en la seva quotidianitat; un **84%** està disposat a adoptar canvis i comprar productes alimentaris de proximitat per contribuir a reduir els seus impactes negatius i, finalment, un **65%** és favorable a reduir el consum de carn.
- A través de la declaració internacional The Good Food Declaration i el compromís internacional de les ciutats Repte de Barcelona per la Bona Alimentació i el Clima, l'Ajuntament de Barcelona s'ha compromès a reduir emissions amb efecte d'hivernacle vinculades al seu sistema alimentari el 2030, impulsant l'adopció de dietes de salut planetària, sobretot en l'àmbit de la compra pública, i la reducció del **50%** del malbaratament alimentari.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

Eix de treball 4. Governança del sistema alimentari:

- Des de fa diverses dècades, a Barcelona nombroses entitats i moviments socials estan treballant pel desplegament de polítiques públiques alimentàries i en la realització de projectes en el marc de la sobirania alimentària. Aquestes iniciatives s'han mantingut en el temps, tot i que han passat per diferents moments quant al nombre d'iniciatives i nivell de coordinació entre elles. És important un suport decidit per enfortir-les en un context on el sistema alimentari de la ciutat està fortament influenciat per actors no alineats amb el dret a l'alimentació i l'alimentació sostenible i, al mateix temps, les decisions sobre el sistema alimentari s'han individualitzat i limitat a l'esfera del consum.
- Les polítiques alimentàries sostenibles estan cobrant rellevància i guanyant centralitat en l'agenda política. Malgrat les limitacions competencials i la manca de tradició de desenvolupar polítiques agroalimentàries amb visió integral que tenen les ciutats, els municipis estan esdevenint motors de canvis importants per tal de promoure sistemes alimentaris més sostenibles amb propostes que aposten per una relocalització, ecologització i democratització dels sistemes alimentaris. Al mateix temps, els sistemes alimentaris desborden els límits municipals i generen interdependències territorials i, per tant, cal una visió i coordinació a diferents escales.
- De manera més ferma a partir de la signatura del Pacte de Milà el 2015, l'Ajuntament de Barcelona va començar a impulsar diversos plans i projectes per fomentar polítiques alimentàries amb altres actors (per exemple, a través de la Carta Alimentària de la Regió Metropolitana). Amb el projecte de Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible, l'Ajuntament ha activat una dinàmica durant el 2021 de coordinació entre àrees del mateix Ajuntament en aquesta matèria que implica al voltant de 80-90 actuacions i projectes incloent-hi un seguit de 10-15 projectes estratègics de mitjà i llarg recorregut. En els propers anys cal refermar aquest treball de coordinació i cal establir una nova estratègia d'impuls a les polítiques alimentàries ambiciosa i dotada de més recursos, que estableixi un pla d'acció i formes clares d'implementació i avaluació de les polítiques.
- La visió adoptada per l'Ajuntament de Barcelona en els dos darrers anys ha estat principalment la de l'alimentació sostenible. Aquest fet, mediat per la Capitalitat de l'Alimentació Sostenible el 2021, contrasta amb altres concepcions més usades en el context català per alguns moviments socials i entitats que treballen des de l'agroecologia o el marc de la sobirania alimentària, conceptes amb una definició política més establerta.
- A escala municipal s'ha de constatar les dificultats d'intervenció (ateses les reduïdes atribucions i competències locals alimentàries) en matèria de proveïment i repartiment dels aliments, avui per avui concentrades en poques empreses que dominen i organitzen el mercat agroalimentari sota l'aixopluc de polítiques públiques a diferents escales. De totes maneres, és important tenir en compte que l'Administració local té un paper important en algunes de les infraestructures alimentàries clau, les quals podrien esdevenir veritables vectors de l'alimentació sostenible.
- Prioritzar els aliments locals i ecològics hauria de ser objecte de les polítiques públiques i de les institucions socials de la ciutat per fer més accessible l'alimentació sostenible a través de la xarxa de mercats municipals, dels hospitals, de les escoles, de les universitats i de les entitats privades, entre d'altres.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum de la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?”

Instruments:

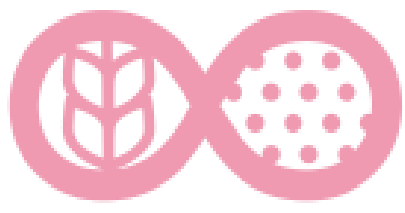
- Barcelona i el seu àmbit metropolità té centres de recerca de reconegut prestigi lligats a l'agricultura i l'alimentació. Cinc d'ells estan lligats a [l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentària](#) (IRTA) de la Generalitat de Catalunya: l'IRTA a Cabriels, Torre Marimón a Caldes de Montbui, el [Centre de Recerca en Agrigenòmica](#) (CRAG-UB), el [Centre de Recerca en Economia i Desenvolupament Agroalimentari](#) (CREDA) al campus de la UPC a Castelldefels i el [Centre d'Investigació en Sanitat Animal](#) (CRESA) a la UAB. La UB disposa del [Campus de l'Alimentació de Torribera](#) a Santa Coloma de Gramenet i de [l'Institut de Recerca en Nutrició i Seguretat Alimentària](#) (INSA). Adscrita a la UPC hi ha la [Fundació Miquel Agustí](#), la qual fa recerca i transferència en agrodiversitat.
- Hi ha tres escoles superiors de cuina a la ciutat de Barcelona: [CETT](#), [escola superior d'hostaleria i turisme Sant Ignasi](#) i [escola superior d'hostaleria de Barcelona](#), i la ciutat celebra tres grans esdeveniments de promoció del sector de l'alimentació i la gastronomia: la [Fira Alimentària](#), el [Fòrum Gastronòmic](#) i [Biocultura](#).
- També a l'entorn metropolità hi ha institucions educatives de referència en agronomia tals com [l'Institut de Jardineria i agricultura Les Garberes](#) (Castellar del Vallès), [l'Institut Les Salines](#) (El Prat de Llobregat), i [l'Institut Rubió i Tudurí](#) (Barcelona).

Conclusions:

El sistema alimentari se situa al bell mig dels grans reptes als quals ha de fer front el món en l'actualitat. Tal com descriu aquesta diagnosi, el sistema alimentari connecta molts territoris, sectors i actors. Són precisament aquestes interaccions les que ens han de permetre avançar cap a una alimentació més justa, sostenible i sana per a les persones, el planeta i els territoris.

La transformació de la nostra alimentació no només pretén fomentar canvis individuals en la dieta, sinó propiciar les condicions en els diferents sectors (econòmic, sanitari, ambiental, social, polític i cultural), activitats (producció, transformació, logística i distribució, restauració col·lectiva, venda, consum, aprofitament i eliminació) i nivells d'actuació (individual, comunitari, local, regional, nacional i internacional) que permetin transformar aquest sistema complex sense abandonar ningú pel camí. És important entendre i aprofitar les interconnexions entre els diferents sectors, activitats i actors per crear una alimentació sostenible, així com reconèixer les singularitats i interdependències entre territoris.

És crucial teixir aliances entre diversos agents socials, garantir la participació efectiva de diferents col·lectius en la línia que les persones tinguin la capacitat de decidir sobre el seu propi sistema alimentari, amb especial atenció a aquells més vulnerables i invisibilitzats, i identificar palanques de canvi i posar en marxa accions singulars i efectives en clau de sobirania alimentària.

Diagnosi del sistema alimentari

Resum d'altres diagnosis i documents d'interès

Per tal de complementar la diagnosi “Com s'alimenta Barcelona?” i de tenir una visió més integral i global del sistema alimentari a continuació es mostra un **resum de les principals dades i conclusions d'altres informes d'interès per al procés**. Per facilitar-ne la seva comprensió, s'estructura aquest apartat en funció de l'abast territorial de la informació presentada.

Informació sobre Barcelona extreta d'altres diagnosis:

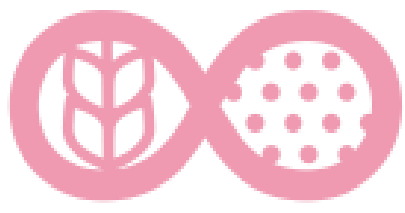
Dades sobre el sistema alimentari a Barcelona (les següents dades corresponen a l'estudi **Entorns alimentaris locals a Barcelona**):

- El conjunt d'oferta d'alimentació ecològica ha crescut a Barcelona un **38%** en 3 anys, però ho ha fet de manera molt desigual. Els barris més desfavorits són els que tenen menys accés a productes ecològics. Les Corts (**16%**) i Gràcia (**14%**) són els districtes que tenen un major percentatge d'oferta ecològica. On hi ha menys oferta és al districte de Ciutat Vella (**4%**).
- La dieta i la salut de la població està determinada per l'entorn alimentari, és a dir, per l'oferta pròxima a la que es té accés. Els barris amb percentatges elevats de població en risc de pobresa és on la diversitat d'oferta ecològica és més baixa. Per tant, la posició socioeconòmica influeix en la diversitat d'oferta de producte fresc ecològic.
- A l'àmbit metropolità, un **52,74%** de la població viu a **menys de 250 metres d'un supermercat**, i un **94,03% a menys de 1000 metres**. Hi ha zones, per exemple, en el barri de Torre Baró, on no hi ha oferta comercial de fruites i verdures fresques i on existeix un predomini de llars amb rendes baixes. Aquestes zones s'anomenen **deserts alimentaris**.

Informació sobre Catalunya:

Dades sobre el sistema alimentari a Catalunya (les dades on no s'indica la font corresponen a l'informe [L'Alimentació Sostenible: Manual per a ciutats](#)):

- La indústria agroalimentària és el motor del teixit industrial català ja que genera l'**11,9%** del seu PIB principalment a través de petites i mitjanes empreses.
- La restauració dona feina a més de **197.000** persones a Catalunya, xifra que representa al voltant del **6%** de la població ocupada.
- Dades sobre els preus agraris el 2020 mostren que el preu de la patata en origen és de **0,17 €/kg** i, per al consumidor, d'**1,25 €/kg**; aquest increment de més del **600%** del preu es dona també en altres productes, com la ceba.
- A Catalunya van desaparèixer **6.800** finques agrícoles de petita i mitjana escala entre el 2006 i el 2016 i des de l'any 1956 s'han perdut el **80%** dels terrenys agrícoles a les valls fluvials (PEMB, 2017).
- L'abandonament del sector agrícola i ramader ha fet que, avui dia, gairebé el **65%** de Catalunya sigui superfície forestal (Diari Crític, 2018).
- A Catalunya només reguen el **30%** dels pagesos. El **70%** de la superfície agrícola és de secà (Diari Crític, 2018)

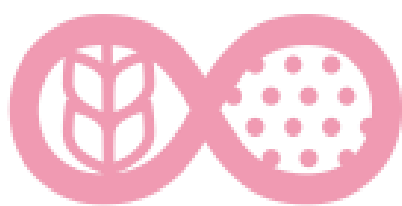
Diagnosi del sistema alimentari

Resum d'altres diagnosis i documents d'interès

- El **41%** de les masses d'aigua subterrània estan contaminades, principalment per purins (Síndic de Greuges, 2016).
- La proporció de població activa agrària és només d'un **1,6%** i la contribució de l'agricultura al PIB és del **0,94%** (PEMB, 2017).
- Es calcula que **1 de cada 5** persones a Catalunya pot morir per una alimentació inadequada.
- El **10,6%** dels menors de 14 anys pateix obesitat i la seva incidència en les classes més desfavorides (13,6%) és tres vegades més gran que en les classes benestants (3,9%).

Debilitats, amenaces, fortaleeses i oportunitats del sector agroalimentari a Catalunya (extretes del [Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya](#)):

- Debilitats:
  - Desequilibri en la distribució de valor entre les diverses baules de la cadena alimentària.
  - Desconnexió entre la població urbana i el món rural.
  - Despoblament i envelliment de les zones rurals i marítimes.
  - Fragmentació i manca de col·laboració i cohesió entre els agents de la cadena.
  - Manca de prioritització de la sostenibilitat ambiental.
  - Manca d'accessibilitat a una alimentació digna, saludable, nutritiva, sostenible i suficient per part de certs sectors de la població.
  - Nivells elevats de pèrdues i malbaratament alimentari.
  - Intensitat escassa d'innovació i evolució decreixent de la inversió del sector en aquest àmbit.
- Amenaces:
  - Tendència creixent dels efectes i l'impacte de l'emergència climàtica.
  - Manca de prestigi social dels oficis vinculats a la producció primària.
  - Forta dependència del sistema alimentari català en relació amb el mercat global.
  - Manca d'una comunicació transversal i difusió d'una proposta d'imatge de marca única del territori i dels productes catalans.
  - Manca d'alineament de la informació que es difon i les recomanacions de consum oficials.
  - Incertesa pel que fa a les noves tendències de consum d'alimentació.
  - Incidència creixent de patologies vinculades a la mala alimentació.
  - Aparició de nous reptes vinculats a la seguretat i la qualitat alimentàries.
- Fortaleeses:
  - Alt potencial del sector per generar un impacte ambiental positiu.
  - Àmplia riquesa de productes autòctons i de productes amb distintius de qualitat diferenciada.
  - Presència d'un ampli teixit d'entitats que promouen el consum de proximitat i ecològic i l'agricultura integrada.
  - Suficiència de recursos naturals per produir els aliments que requereix la població.
  - Gran rellevància econòmica del sector agroalimentari.
  - Alta potencialitat d'aplicar la circularitat a les empreses agroalimentàries.
  - Existència d'associacions, gremis i empreses artesanals alimentàries.

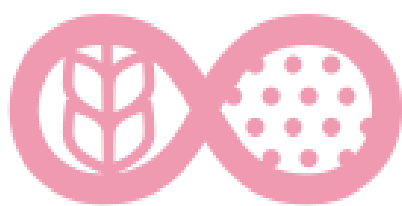
Diagnosi del sistema alimentari

Resum d'altres diagnosis i documents d'interès

- Oportunitats:
  - Aprofitament dels mecanismes de traçabilitat existents per mesurar l'impacte (ambiental, social i econòmic) dels productes alimentaris.
  - Increment de la consciència ambiental.
  - Interès creixent per la producció i el consum responsable, de proximitat i de temporada.
  - Interès dels mercats exteriors en productes catalans.
  - Augment de la conscienciació envers l'alimentació sostenible i saludable.
  - Capitalització del reconeixement internacional de la gastronomia.
  - Tendència creixent de la responsabilitat social per part de les empreses del sector.
  - Demanda social creixent per disposar d'informació contrastada.

Informació sobre l'Estat Espanyol (les dades on no s'indica la font corresponen a l'informe [L'Alimentació Sostenible: Manual per a ciutats](#)):

- El **14,1%** de les persones treballadores estan ocupades en el sector agrari i serveis vinculats, la indústria, el transport i la distribució de productes agroalimentaris.
- La contractació de cambrers assalariats va representar el **12,37%** de la contractació estatal l'any 2018 i el nombre de contractes d'aquest perfil va passar d'**1,2** milions l'any 2011 a **2,7** milions el 2018.
- La rotació en aquests llocs de treball del sector de la restauració és alta, ja que acumula una mitjana de **2,59** contractes per lloc de treball.
- Entre 1999 i 2009 van desaparèixer el **23,2%** de les explotacions agràries i, encara que entre el 2009 i el 2016 la tendència ha estat menys acusada, ha desaparegut l'equivalent a **17** explotacions al dia.
- En els últims 10 anys, les llars espanyoles han augmentat un **23%** el volum de les compres en supermercats i botigues de descompte i aquests canals s'emporten més del **60%** de la despesa domèstica en alimentació en detriment de botigues tradicionals (com ara mercats i tendes de barri), on cada vegada comprem menys i que, segons dades del 2018, destinem el **17,7%** de la despesa.
- La petjada de carboni de l'alimentació per persona s'ha multiplicat per **2,4** entre el 1960 i el 2010 (Diari Crític, 2018).
- Espanya utilitza més aigua a l'any, principalment per ús agrícola, que França, Portugal, Gràcia, Itàlia o Alemanya (Eldiario.es, 2021).
- El cost directe de tractar el sobrepès ascendeix a **1.950** milions d'euros anuals i, si la tendència a l'alça d'aquesta malaltia continua, aquest import s'anirà incrementat en **440** milions a l'any.
- **1 de cada 5** euros invertits en la sanitat pública espanyola es destina a curar malalties generades, entre altres factors, per una alimentació inadequada.
- L'alimentació inadequada causa al voltant de **90.000** morts a l'any.
- El **70%** de la dieta a l'Estat Espanyol es basa en aliments processats.
- La Encuesta Nacional de Salud mostra un vincle clar entre l'alimentació insana i els ingressos (les classes socials més baixes consumeixen menys verdura i fruita fresques i gairebé el **quàdruple** de refrescos ensucrats que les classes més benestants).

Diagnosi del sistema alimentari

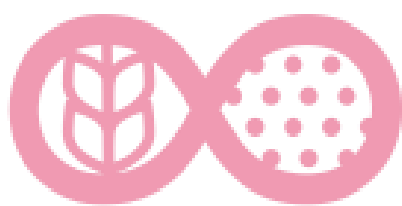
Resum d'altres diagnosis i documents d'interès

- **1 de cada 4** euros de publicitat es gasta en alimentació i, malgrat que hi ha un compromís de la indústria en matèria d'autoregulació publicitària, el **77%** dels anuncis de menjar són d'aliments insans dels quals el **46%** corresponen a productes que mai no s'haurien d'anunciar segons l'Organització Mundial de la Salut (com ara xocolatines, galetes, caramels, begudes energètiques o brioixeria).
- Actualment es consumeix una quantitat de carn vermella o processada **quatre vegades** més gran que el que indiquen les recomanacions de la Societat Espanyola de Nutrició Comunitària (que recomana consumir-ne com a màxim 475 grams per setmana).
- El consum de carn a l'Estat espanyol ha disminuït lleument, un **2,6%** entre el 2017 i el 2018.
- El **82%** de les gallines ponedores viuen en gàbies de la mida d'un foli de paper i sense veure la llum solar i Espanya lidera aquest tipus de cria, que es troba en retrocés en altres parts d'Europa.
- Les llars que menys malbaraten a l'Estat espanyol són les de classe socioeconòmica baixa, així com joves i adults independents, llars monoparentals i persones jubilades.
- Es calcula que al voltant del **50%** dels plàstics acaba en abocadors, de manera que augmenta la seva capacitat de contaminar l'aigua, l'aire i el sòl.

Informació a nivell global:

Dades sobre el sistema alimentari global (les dades on no s'indica la font corresponen a l'informe [L'Alimentació Sostenible: Manual per a ciutats](#)):

- **10** comercialitzadores d'aliments gestionen el **90%** del transport mundial, **10** empreses són responsables del **90%** de la transformació d'aliments i el **30%** de les vendes (distribució) estan controlades per deu corporacions.
- **4** empreses controlen més del **70%** del comerç internacional de cereals.
- **1 de cada 4** persones mor al món a causa d'una dieta inadequada.
- Al voltant de **3.000** milions de persones pateixen problemes de mal-nutrició, de les quals més de **820** milions passen fam, una xifra que va en augment.
- L'**11%** de la població europea (49 milions de persones) no es pot permetre accedir a un àpat de qualitat cada dos dies i un **20%** de la població es troba en risc de pobresa o d'exclusió social (V.V.A.A., 2021; Food environments & EU Food Policy).
- El **21,9%** de nens i nenes pateix retard en el creixement a causa de la seva dieta, mentre els nivells d'obesitat i sobrepès assoleixen xifres rècord amb una afectació del **38,9%** de la població adulta.
- Les vendes de productes ultra processats han augmentat un **43,7%** a escala global en tretze anys.
- Al nord global, el consum de carn i productes derivats va en augment però aquest augment s'ha alentit, mentre que als països del sud global es calcula que el 2030 la demanda de productes d'origen animal s'haurà **duplicat** (en relació amb els nivells de consum de l'any 2000).
- La diferència de cost entre una dieta sana i una altra d'inadequada pot suposar una diferència de més de **100** euros per setmana per a la unitat familiar.
- Més del **60%** de les calories d'origen vegetal que ingerim només prové de tres aliments: blat de moro, blat i arròs.
- Encara que hi ha més de **7.500** varietats de pomes al món, a Europa el **50%** de les pomes que es produeixen només corresponen a cinc varietats.

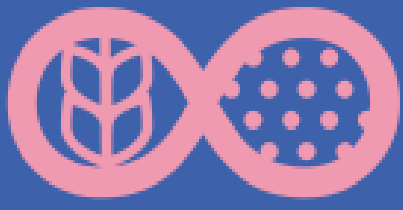
Diagnosi del sistema alimentari

Resum d'altres diagnosis i documents d'interès

- Al voltant del **75%** de la diversitat genètica dels cultius agrícoles es va perdre durant el segle XX.
- Diversos estudis recents identifiquen l'agricultura com a responsable de prop del **25%** de les malalties infeccioses humanes, i si considerem les malalties que provenen d'altres animals aquest percentatge se situa en més del **50%**.
- El sistema alimentari és una peça clau de la situació d'emergència climàtica actual, ja que produeix **entre el 21 i el 37%** de les emissions totals de gasos amb efecte d'hivernacle.
- Es calcula que el **70%** de tota l'aigua que s'extreu d'aqüífers, rius i llacs s'utilitza en l'agricultura, en moltes ocasions sobreexplotant aquests recursos..
- El **33,1%** de les pesqueries de tot el món estan explotades per sobre dels seus nivells sostenibles (aquesta xifra ascendeix a més del 62% a la Mediterrània, el mar més sobreexplotat del món) i més del **55%** de l'àrea que ocupen els oceans està explotada per la pesca indústria.
- En conjunt, les poblacions dels organismes marins s'han reduït **a la meitat** entre el 1970 i el 2012.
- La ramaderia a escala global produeix un **14,5%** de les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, superant les emissions directes de tots els cotxes, camions i avions del món junts.
- Rebutgem al voltant d'una tercera part dels aliments produïts per al consum humà, aproximadament **1.300** milions de tones a l'any, l'equivalent a la producció del **28%** de la terra conreada al món.
- Més de **1.300** milions de tones de menjar es perden pel camí des del camp fins als nostres plats, representant un malbaratament **d'entre el 25 i el 30%** que és responsable **d'entre el 8 i el 10%** de totes les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle generades pels humans.
- A la Unió Europea es calcula que les persones consumidores són responsables de prop del **53%** del malbaratament d'aliments, mentre que **19%** es genera en la indústria alimentària, el **12%** en la restauració, l'**11%** en l'agricultura i el **5%** en comerços.
- Es calcula que, en internalitzar tots els impactes, per cada euro que paguem els consumidors per un producte agrícola, el conjunt de la població en paga **dos més** relacionats amb els danys ambientals i sobre la salut de les persones (Ajuntament de Barcelona, 2018; Pla Clima).

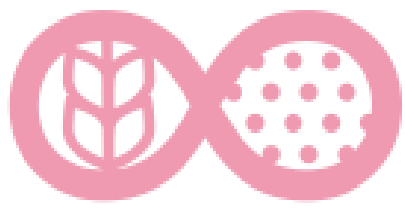
Dades sobre el paper de les ciutats en la transformació del sistema alimentari (extretes de [l'Estratègia d'impuls de l'Agenda 2030 a la ciutat de Barcelona](#)):

- Actualment, el **50%** de la població del món viu a les ciutats i totes les previsions apunten que, per a l'any 2050, serà el **75%**, tot i que hi ha regions del món, com ara l'Amèrica Llatina, que ja es troben al **80%**.
- Aquesta concentració de població, al cap i a la fi, representa una concentració de consum de recursos, de manera que les ciutats són responsables del **70%** del consum energètic mundial i del **70%** de les emissions globals de CO₂ i, alhora, són els espais on es fan més presents la desigualtat, la pobresa extrema, l'atur i els comportaments menys sostenibles.
- Les ciutats són el punt de trobada de la innovació i de la generació de riquesa i d'oportunitats, i prova d'aquesta importància econòmica és que avui en dia les ciutats generen el **80%** del PIB mundial.
- Segons els experts, més del **65%** de l'Agenda 2030 només es podrà assolir amb la implicació dels actors urbans i locals.

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Annex

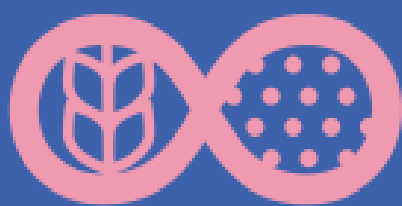

Annex

Documentació de referència

- Agència de Salut Pública de Barcelona (2017) [Enquesta de Salut de Barcelona 2016/2017](#)
- Agència de Salut Pública de Barcelona (2021) [Menjadors escolars més sans i sostenibles](#)
- Aguilera, E., Piñero, P., Infante Amate, J., González de Molina, M., Lassaletta, L., & Sanz Cobeña, A. (2020). [Emisiones de gases de efecto invernadero en el sistema agroalimentario y huella de carbono de la alimentación en España](#). Real Academia de Ingeniería, 35.
- Ajuntament de Barcelona (2012) [Compromís Ciutadà per la Sostenibilitat 2012-2022](#)
- Ajuntament de Barcelona (2015) [Compromís de Barcelona pel Clima](#)
- Ajuntament de Barcelona (2016) [Estratègia d'impuls de la política alimentària 2016-2019](#)
- Ajuntament de Barcelona (2018) [Pla Clima 2018-2030](#)
- Ajuntament de Barcelona (2019) [Estratègia d'Agricultura Urbana a la ciutat de Barcelona 2019-2030](#)
- Ajuntament de Barcelona (2020) [Estratègia d'impuls de l'Agenda 2030 a la ciutat de Barcelona](#)
- Ajuntament de Barcelona (2020) [Mesura de govern per a una alimentació sostenible 2020-2021](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Informe sobre la petjada de carboni del sistema alimentari de Barcelona](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Objectius de Desenvolupament Sostenible 2030](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Barcelona Capital Mundial de l'Alimentació Sostenible 2021](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Setmana Ciutadana de l'Alimentació Sostenible](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) [Ara, aquí les escoles](#)
- Ajuntament de Barcelona (2021) Entorns alimentaris locals a Barcelona (2016-2019)
- Cities Climate Leadership Group (2021) [Good Food Declaration](#)
- Comissió Europea (2019) [Pacte Verd Europeu](#)
- Diari Crític (2018) [Què ha de fer Catalunya per tenir sobirania alimentària?](#)
- Eldiario.es (2021) [El consumo masivo condena a España a la escasez de agua sin importar cuánto llueva](#)
- Generalitat de Catalunya (2017) [Enquesta de Salut 2016-2017](#)
- Generalitat de Catalunya (2021) [Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya](#)
- Greater London Authority (2018) [The London Food Strategy l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva](#)
- Mayor of Brighton and Hove (2017) [Spade to Spoon: Digging Deeper. A food strategy and action plan for Brighton and Hove](#)
- Moragues-Faus, A. (2020) [L'Alimentació Sostenible: manual per a ciutats. Ajuntament de Barcelona; PEMB; AMB: Barcelona](#)
- MUFPP (2020) [Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà](#)
- Pla Estratègic Metropolità de Barcelona – PEMB (2017) [Carta Alimentària de la Regió Metropolitana](#)
- Síndic de Greuges (2016) [Informe sobre la contaminació provada per purins a Catalunya](#)
- V.V.A.A. (2018) [Estratègia Agroalimentària València 2025](#)
- V.V.A.A. (2020) [Estratègia de l'Economia Social i Solidària a Barcelona 2030](#)
- V.V.A.A. (2021) [Food environments & EU Food Policy: Discovering the role of food environments for sustainable food systems](#)
- V.V.A.A. (2021) [Repte de Barcelona per la Bona Alimentació i el Clima](#)

Barcelona
Capital Mundial
de l'Alimentació
Sostenible 2021

Estratègia d'Alimentació Sostenible Barcelona 2030

Cap a la transformació del sistema alimentari

Document marc

Gener 2022

Comissionat d'Economia Social i Solidària,
Desenvolupament Local i Política Alimentària

Oficina de Coordinació del Projecte Barcelona Capital
Mundial de l'Alimentació Sostenible

Ajuntament
de Barcelona

Pla Estratègic
Metropolità
de Barcelona